

POHJOLA 1996

Sisältö

Pohjola lyhyesti.....	4
Pääjohtajan katsaus	5
Pohjolan osake	6
Vahinkovakuutus	10
Sijoitustoiminta	12

Tilinpäätös

Hallituksen toimintakertomus	15
Rahoituslaskelma	23
Konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelma	24
Konsernin ja emoyhtiön tase	26
Tilinpäätöksen liitetiedot	28
Tilintarkastuskertomus	48
Hallintoneuvoston lausunto	48
Tunnuslukujen laskentakaavat	49

Hallinto

Hallintoneuvosto.....	51
Hallitus.....	51
Tilintarkastajat	51

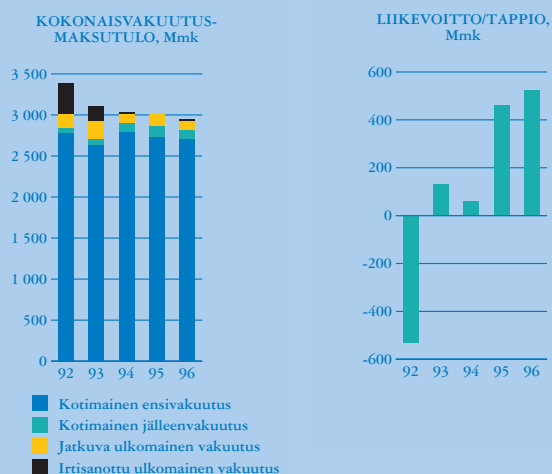
Pohjola-yhtiöt

Yhtiö rakenne	52
Avaintietoja	53
Tulosanalyysi ja toimintapääoma.....	54
Henkilöstö	55
Henkilövakuutus.....	56
Työeläkevakuutus	59
Sijoitustoiminta	60
Osakeomistukset	61
Tapahtumia 1996	63
Pohjola-yhtiöt kotimaassa	64
Pohjola-yhtiöt ulkomailla	65
Tietoja osakkeenomistajille	66
Yhteystiedot	66

Pobjola lyhyesti

		1992	1993	1994	1995	1996
Liikevaihto	Mmk	4 348	4 443	4 099	4 413	4 231
Kokonaisvakuutusmaksutulo	Mmk	3 386	3 110	3 041	3 015	2 958
Korvauskulut	Mmk	-3 322	-2 813	-2 433	-2 269	-2 440
Liikekulut	Mmk	-632	-552	-518	-521	-565
Sijoitustoiminnan nettotuotto	Mmk	679	795	487	665	962
Liikevoitto/tappio	Mmk	-531	131	61	461	526
Taseen loppusumma	Mmk	9 373	9 639	9 576	9 719	10 316
Vakavaraisuuspääoma	Mmk	3 793	5 314	5 760	4 848	6 425
Sijoituskanta ¹⁾	Mmk	9 101	10 971	11 684	11 071	13 022
Vahinkosuhte	%	111	103	92	88	95
Yhdistetty kulusuhde	%	132	123	111	108	117
Vastuunkantokyky	%	127	195	217	188	250
Tulos/osake	mk	1,94	2,19	-0,47	5,03	7,32
Substanssi/osake ¹⁾	mk	86,14	119,99	126,18	107,72	144,27
Oman pääoman tuotto ¹⁾	%	-5,3	33,8	6,0	-13,4	30,2
Kokonaispääoman tuotto ¹⁾	%	-4,0	12,9	4,0	-2,7	13,3
Omavaraisuusaste ¹⁾	%	31,7	38,2	39,4	35,0	40,7
Henkilöstö keskimäärin		2 620	2 512	2 533	2 359	2 255

¹⁾ Käyvin arvoin

Pääjohtajan katsaus

Vahinkovakuutuksen kasvu on viime vuosien aikana ollut hyvin hidasta. Markkinat kasvavat vain kansantalouden kasvuvauhdin verran. Talouden elpyminen ei vielä sanottavammin heijastunut vahinkovakuutuksen maksutuloon. Henkilövakuutusmarkkinoilla kasvu on sen sijaan ollut voimakasta.

Kansantalouden viime vuosien rakennemuutos, jota Suomen liittyminen EU:iin on osaltaan vauhdittanut, on heijastunut myös säästämismarkkinoihin. Markkinat ovat monipuolistuneet. Vakuutusyhtiöiden rooli on kasvanut. Vakuutussäästämisestä on tullut kilpailukykyinen vaihtoehto säästäjille. Parin viime vuoden aikana henkilövakuutuksen maksutulo onkin kasvanut hyvin voimakkaasti lisääntyneen säästövakuutuskiinnostuksen myötä. Suomi on kuitenkin edelleen vakuutussäästämisen kehitysmaa. Vakuutussäästöjen osuus kansantalouden kokonaissäästöistä on kansainvälisesti tarkastellen yhä alhainen. Tilanne on muuttumassa. Edellytykset henkilövakuutuksen usean vuoden kasvulle ovat hyvät.

Kilpailu kotimaisten vahinkovakuutusyhtiöiden kesken käydään erityisesti yritysten vakuutuksista. Ulkomainen kilpailu ei vielä ole kovin merkittävää, joskin kasvamaan päin. Lähivuosina lakisääteistä tapaturmavakuutusta voi Suomessa harjoittaa myös Euroopan yhteisön maissa kotipaikkaansa pitävä vakuutusyhtiö. Hintakilpailu lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa tulee niin ikään mahdolliseksi.

Hyvä vakavaraisuus on edellytys kilpailukyvyille. Pohjolan vakavaraisuus on erinomainen. Pohjola-yhtiöiden ehdotettu rakennemuutos tarjoaa kasvumahdollisuuden myös henkilövakuuttamisessa. Pohjolan vahvaa vakavaraisuutta on tarkoitus suunnata myös henkivakuuttamiseen.

Vuosi 1996 oli Pohjolalle varsin myönteinen. Yhtiön tulos parani sijoitustuloksen ansiosta. Vakavaraisuus vahvistui. Vakuutusliikkeen tulos oli lievä pettymys. Kannattavuuden korostaminen näkyy markkinaosuuden hienoisena laskuna. Epäterveeseen hintakilpailuun ei jatkossakaan mennä.

Kilpailukykyä on kohotettu panostamalla tietotekniikkaan. Tämä panostaminen jatkuu lähivuosina. Asiakaspalvelun parantamiseksi pääkonttorin vahinkovakuutusorganisaatio järjestettiin uudestaan. Myös kentällä toteutettiin asiakaspalvelun tehostamiseen liittyneitä toimenpiteitä.

Parhaat kiitokseni työntäyteisestä vuodesta osakkeenomistajille, asiakkaille, hallintoelimille ja työtovereille.

Iiro Viinanen

Pohjolan osake

OSAKEPÄÄOMA

Pohjolan osakepääoma on 203 550 000 markkaa. Yhtiöjärjestyksen mukaan vähimmäispääoma on 162 840 000 markkaa ja enimmäispääoma 651 360 000 markkaa. Osakepääomaa on viimeksi korotettu vuonna 1987 suoritetulla uusmerkinnällä.

OSAKKEET

Osakkeet jakaantuvat A- ja B-sarjan osakkeisiin. Osakkeilla on yhtäläiset oikeudet yhtiön varoihin ja voittoihin. Kaikkien osakkeiden nimellisarvo on viisi markkaa. A-sarjan osakkeilla on kymmenen ääntä osaketta kohden ja B-sarjan osakkeilla yksi ääni osaketta kohden.

Vakuutusyhtiölain mukaan yhtiökokouksessa saa omasta puolesta tai toisen valtuuttamana äänestää enintään yhdellä kymmenesosalla kokouksessa edustetusta äänimäärästä.

JOHDON OSAKEOMISTUKSET

Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan omistamien osakkeiden lukumäärä oli vuoden 1996 lopussa 12 615 kpl. Osuus osakkeista oli 0,03 % ja äänimäärästä 0,01 %.

HALLITUKSEN VALTUUS

Yhtiön hallituksella ei ole avoimia osakeantivaltuuksia.

PÖRSSINOTEERAUS JA VAIHTO

Pohjolan osakkeet noteerataan Helsingin Arvopaperipörssissä.

Osakkeiden kurssikehitys oli markkinoiden yleiskehitystä parempi. Niitä vaihdettiin Helsingin Arvopaperipörssissä 22,8 miljoonaa kappaletta. Vaihtoarvo oli 1 905 miljoonaa markkaa.

Pohjolan osakekannan markkina-arvo oli vuoden lopussa 4,3 miljardia markkaa ja edellisen vuoden lopussa 2,3 miljardia markkaa.

OSAKEKOHTAINEN TULOS

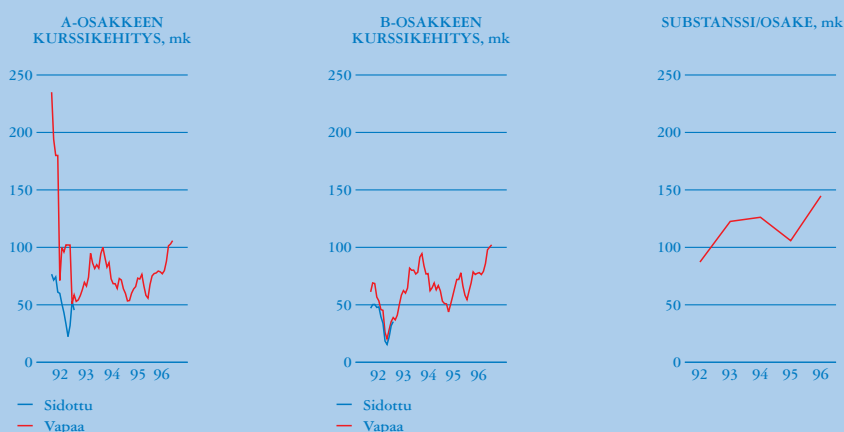
Konsernin osakekohtainen tulos oli 7,32 markkaa oltuaan edellisenä vuonna 5,03 markkaa.

Konsernin substanssiarvo kohosi 4,4 miljardista markasta 5,9 miljardiin markkaan eli osaketta kohden laskettuna 107,72 markasta 144,27 markkaan.

OSINKOEHDOTUS

Pohjolan hallitus ehdottaa, että osinkoa maksetaan 2,00 markkaa osaketta kohti eli yhteensä 81 420 000 markkaa.

Hallituksen ehdotuksen mukaan yhtiökokouksen vahvistama osinko on osakkaiden nostettavissa osingon maksupäivästä 9.5.1997 lukien.

POHJOLAN OSAKEPÄÄOMA

	Osake- pääoma Mmk	Osakkeiden lukumäärä	Osuus osake- pääomasta %	Osuus äänistä %
A-sarja	103,20	20 640 000	50,70	91,14
B-sarja	100,35	20 070 000	49,30	8,86
Yhteensä	203,55	40 710 000	100,00	100,00

OSAKEOMISTUKSEN JAKAUTUMINEN SEKTORILUOKITTAIN 31.12.1996

	Osakkeenomistajia				Sarja A		Osakkeita Sarja B		Yhteensä		Ääniä	
	Sarja A		Sarja B									
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	%	
Yksityiset yritykset	129	2,5	310	4,7	5 175 456	25,0	1 274 460	6,3	6 449 916	15,8	23,4	
Julkiset yritykset	3	0,1	4	0,1	308 140	1,5	162 828	0,8	470 968	1,2	1,4	
Rahoitus- ja vakuutus- laitokset	13	0,2	48	0,7	8 725 568	42,3	2 742 648	13,7	11 468 216	28,2	39,7	
Julkisyhteisöt	15	0,3	37	0,6	2 580 366	12,5	1 326 126	6,6	3 906 492	9,6	12,0	
Voittoa tavoittele- mattomat yhteisöt	105	2,0	161	2,5	452 964	2,2	691 555	3,4	1 144 519	2,8	2,3	
Kotitaloudet	4 855	94,3	5 919	90,7	966 775	4,7	1 157 641	5,8	2 124 416	5,2	4,8	
Ulkomaat ml. hallintarekisteröidyt Arvo-osuuksiksi vaihta- matta olevat osakkeet ja odotusluettelolla olevat arvo-osuudet	30	0,6	45	0,7	2 411 349	11,7	12 702 087	63,3	15 113 436	37,1	16,3	
Yhteensä	5 150	100,0	6 524	100,0	20 640 000	100,0	20 070 000	100,0	40 710 000	100,0	100,0	

OSAKEOMISTUKSEN JAKAUTUMINEN SUURUUSLUOKITTAIN 31.12.1996

	Osakkeenomistajia				Sarja A		Osakkeita Sarja B		Yhteensä		Ääniä	
	Sarja A		Sarja B									
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	%	
1 -	50	2 523	49,0	3 502	53,7	69 972	0,3	66 418	0,3	61 544	0,2	0,2
51 -	100	823	16,0	846	13,0	69 079	0,3	67 037	0,3	127 442	0,3	0,3
101 -	500	1 307	25,4	1 394	21,4	309 358	1,5	357 810	1,8	624 873	1,5	1,4
501 -	1 000	262	5,1	347	5,3	196 547	1,0	287 535	1,4	466 486	1,1	1,0
1 001 -	5 000	178	3,4	294	4,5	350 821	1,7	702 214	3,5	1 071 316	2,6	1,9
5 001 -	10 000	14	0,3	49	0,7	103 405	0,5	364 981	1,8	450 365	1,1	0,6
10 001 -	50 000	23	0,4	62	0,9	574 684	2,8	1 468 276	7,3	1 860 935	4,6	2,6
50 001 -	100 000	6	0,1	16	0,2	374 088	1,8	1 168 623	5,8	1 534 693	3,8	2,6
100 001 -	1 000 000	10	0,2	10	0,2	3 677 507	17,8	1 635 011	8,2	4 022 603	9,9	11,4
1 000 001 -		4	0,1	4	0,1	14 895 157	72,2	13 939 440	69,5	30 457 706	74,8	77,9
Arvo-osuuksiksi vaihta- matta olevat osakkeet ja odotusluettelolla olevat arvo-osuudet		-	0,0	-	0,0	19 382	0,1	12 655	0,1	32 037	0,1	0,1
Yhteensä	5 150	100,0	6 524	100,0	20 640 000	100,0	20 070 000	100,0	40 710 000	100,0	100,0	

POHJOLAN 10 SUURINTA OSAKKEENOMISTAJAA 31.12.1996

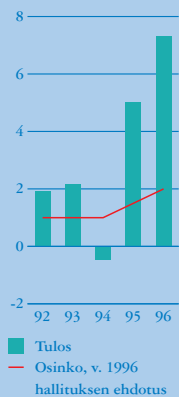
Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämän omistajaluettelon mukaan

	A-sarja kpl	Osakkeet B-sarja kpl	Yhteensä kpl	osakkeista %	Osuus äänistä %
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	8 618 095	1 523 476	10 141 571	24,91	38,73
Merita Oy	3 087 000	-	3 087 000	7,58	13,63
Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)	1 078 147	1 374 028	2 452 175	6,02	5,37
Suomen Yhdyspankki Oy:n Eläkekassa	2 111 915	310 104	2 422 019	5,95	9,46
Livförsäkringsaktiebolaget Skandia (publ)	392 500	1 600 000	1 992 500	4,89	2,44
Nordica Invest Oy	977 596	-	977 596	2,40	4,32
UPM-Kymmene Oy	479 002	189 501	668 503	1,64	2,20
Neste Oy	308 040	154 020	462 060	1,14	1,43
Eläkesäätiö Polaris Pensionsstiftelse sr.	140 000	70 000	210 000	0,52	0,65
Suomen Kulttuurirahasto	114 000	80 000	194 000	0,48	0,54
Yhteensä	17 306 295	5 301 129	22 607 424	55,53	78,77
Hallintarekisteröidyt osakkeet	923 490	9 665 046	10 588 536	26,01	8,35

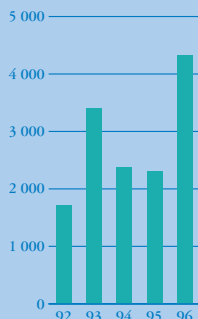
Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämästä omistajaluettelosta
poimitut suurimmat omistajaryhmät

Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi					
Henkivakuutusosakeyhtiö Salama	8 642 595	1 525 476	10 168 071	24,98	38,84
Merita Oy					
Nordica Invest Oy					
Suomen Yhdyspankki Oy:n Eläkekassa	6 176 511	310 104	6 486 615	15,93	27,41
Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ)					
Livförsäkringsaktiebolaget Skandia (publ)	1 470 647	2 974 028	4 444 675	10,92	7,81

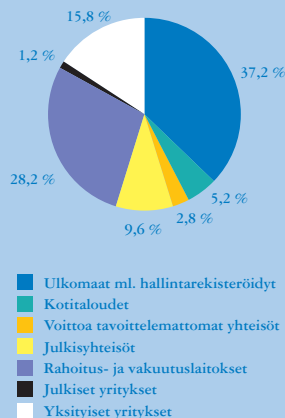
TULOS OSAKETTA
KOHDEN, mk

OSAKEKANNAN
MARKKINA-ARVO, Mmk

OSAKKEENOMISTAJAT 31.12.1996

KONSERNIN OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

		1992	1993	1994	1995	1996
Osakekohtainen tulos	mk	1,94	2,19	-0,47	5,03	7,32
Osakekohtainen oma pääoma	mk	38,22	38,01	37,00	35,39	40,70
Osakekohtainen substanssi käyvin arvo	mk	86,14	119,99	126,18	107,72	144,27
Osakekohtainen osinko	mk	1,00	1,00	1,00	1,50	2,00 ¹⁾
Osinko tuloksesta prosentteina	%	51,56	45,69	-	29,82	27,33
Efektiivinen osinkotuotto ²⁾						
Sarja A, vapaa	%	1,92	1,19	1,56	2,56	1,84
Sarja A, sidottu	%	2,14				
Sarja B, vapaa	%	2,67	1,21	1,92	2,75	1,93
Sarja B, sidottu	%	2,82				
Hinta/voitto-suhde ²⁾						
Sarja A, vapaa		26,80	38,34	-	11,66	14,85
Sarja A, sidottu		24,07				
Sarja B, vapaa		19,28	37,79	-	10,86	14,16
Sarja B, sidottu		18,29				
Osakkeiden osakeantioikaistu keskipörssi						
Sarja A, vapaa	mk	102,80	71,13	83,37	61,49	95,95
Sarja A, sidottu	mk	51,20				
Sarja B, vapaa	mk	44,64	58,40	73,63	64,02	82,39
Sarja B, sidottu	mk	31,62				
Osakkeiden osakeantioikaistu alin kurssi						
Sarja A, vapaa	mk	46,00	46,00	55,00	49,50	57,00
Sarja A, sidottu	mk	18,00				
Sarja B, vapaa	mk	17,50	33,00	50,00	40,50	54,00
Sarja B, sidottu	mk	13,80				
Osakkeiden osakeantioikaistu ylin kurssi						
Sarja A, vapaa	mk	240,00	110,00	104,00	82,50	110,00
Sarja A, sidottu	mk	80,00				
Sarja B, vapaa	mk	75,00	95,00	102,00	83,50	106,90
Sarja B, sidottu	mk	54,00				
Osakkeiden osakeantioikaistu kurssi 31.12. ²⁾						
Sarja A, vapaa	mk	52,00	83,96	64,17	58,67	108,71
Sarja A, sidottu	mk	46,70				
Sarja B, vapaa	mk	37,40	82,76	52,16	54,63	103,63
Sarja B, sidottu	mk	35,48				
Osakekannan markkina-arvo 31.12. ²⁾						
Sarja A, vapaa	Mmk	123	1 733	1 324	1 211	2 244
Sarja A, sidottu	Mmk	854				
Sarja B, vapaa	Mmk	315	1 661	1 047	1 096	2 080
Sarja B, sidottu	Mmk	414				
Yhteensä	Mmk	1 706	3 394	2 371	2 307	4 324
Osakkeiden vaihdon kehitys						
Sarja A, vapaa	1 000 kpl	2 027	2 709	735	3 059	1 906
keskimääräisestä lukumäärästä	%	85,91	13,13	3,56	14,82	9,23
Sarja A, sidottu	1 000 kpl	841				
keskimääräisestä lukumäärästä	%	4,60				
Sarja B, vapaa	1 000 kpl	2 601	12 939	9 097	16 600	20 902
keskimääräisestä lukumäärästä	%	30,92	64,47	45,33	82,71	104,15
Sarja B, sidottu	1 000 kpl	6 230				
keskimääräisestä lukumäärästä	%	53,44				
Osakkeiden osakeantioikaistu keskimääräinen lukumäärä ja lukumäärä 31.12.						
Sarja A, vapaa	1 000 kpl	2 359	20 640	20 640	20 640	20 640
Sarja A, sidottu	1 000 kpl	18 281				
Sarja B, vapaa	1 000 kpl	8 413	20 070	20 070	20 070	20 070
Sarja B, sidottu	1 000 kpl	11 657				
Yhteensä	1 000 kpl	40 710	40 710	40 710	40 710	40 710

¹⁾ Hallituksen ehdotus

²⁾ Vuosien 1992-1995 luvut on tarkistettu kirjanpitolautakunnan ohjeen mukaisiksi

Vahinkovakuutus

Vahinkovakuutuksen kotimaan kokonaismarkkinat kasvoivat vain hieman inflaatiota nopeammin. Uutta vakuutettavaa omaisuutta ei juurikaan synny. Vaikka sekä auto- että asuntokauppa ja myös matkustaminen ovat vilkastuneet, ei tämä vielä näkynyt vahinkovakuutuksen volyymikasvuna. Suurten riskien jälleenvakuutusjärjestelyissä ulkomaisten yhtiöiden kiinnostus on lisääntynyt. Kilpailu kotimaisten vahinkovakuutusyhtiöiden kesken jatkui kireänä erityisesti eräillä yritysvaluuttamisen alueilla. Hintatason nostopaineet ovat edelleenkin olemassa.

YKSITYISTALOUKSISSA KASVUA

Pohjola-yhtiöillä on asiakkaana yli miljoona kotitaloutta. Edellisvuonna aloitettu kanta-asiakkuutta korostava toiminta on ollut menestyksekkästä ja kanta-asiakkaiden lukumäärä kohosi 150 000:een. Keskittämisetujen piirissä on kaikkiaan 365 000 asiakastaloutta.

Yksityistalouksista tuleva maksutulo kasvoi 3 % ja oli 1 218 miljoonaa markkaa. Kasvu on peräisin vapaaehtoisesta tapaturma- ja sairausvakuutuksesta sekä liikennevakuutuksesta. Liikennevakuutuksessa maksutaso nousi. Se on hyvästä vahinkokehityksestä huolimatta edelleen riskitasoa selvästi alhaisempi. Autovakuuttamisen tueksi Pohjola otti loppuvuodesta käyttöön uuden tuotteen, Törmäyskaskon. Se on

edullinen vakuutusvaihtoehto vanhenevalle autokannalle.

Tulos heikkeni, sillä tulosta rasittivat vastuuvetokartat ja jossakin määrin kehittämispanosten kustannukset.

Pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä tuleva maksutulo pysyi edellisen vuoden tasolla ja oli 930 miljoonaa markkaa. Kilpailutilanne ei ole mahdollistanut hintatason nousua riskin mukaiselle tasolle.

Vahinkokehitys säilyi kohtuullisena, mihin pitkäjänteinen vahingontorjunta- ja riskien hallintatyö on osaltaan vaikuttanut. Suuria vahinkoja kohdistui viime vuonna Pohjolan kantaan edellisvuotta vähemmän.

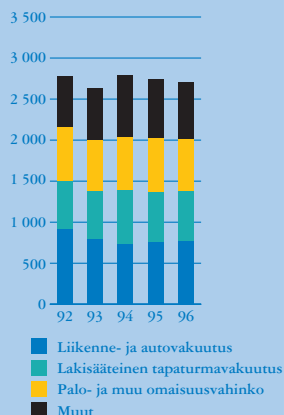
Suomalaisilta suurasiakkailta tuleva maksutulo supistui 650 miljoonaan markkaan. Tämä johtui pääosin kahdesta tekijästä. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo aleni tariffiteknisistä syistä ja ulkomailta tuleva vakuutusmaksutulo aikaisempien vuosien päätösten takia.

Kotimaisilta suurilta vahingoilta vältyttiin. Vahinkosuhte parani hieman.

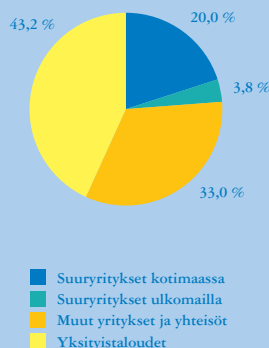
JÄLLEENVAKUUTUSPALVELUT

Pohjola tarjoaa jälleenvakuutuspalveluja suomalaisille vakuutusyhtiöille ja osakkuusyhtiöilleen Baltian maissa sekä rajoitetusti länsimaisille yhteistoimintakumppaneille. Kotimainen liike perustuu pääosin pitkäaikaisille asiakassuhteille.

ENSIVAKUUTUKSEN
KOKONAISMAKSUTULO, Mmk

KOKONAISVAKUUTUSMAKSUTULO
ASIAKASRYHMITTÄIN

Ulkomailla palvelu on osa osakkuusyhtiöiden kehittämistä, johon liittyy myös asiantuntijapalvelua hinta- ja riskinvalintakysymyksissä.

Muun jälleenvakuutuksen kokonaisvakuutusmaksutulo oli viime vuonna 139 miljoonaa markkaa. Siitä oli kotimaisten yhtiöiden osuus 66 miljoonaa, kotimaisten poolien 38 miljoonaa ja ulkomaisen vakuutuksen osuus 35 miljoonaa markkaa.

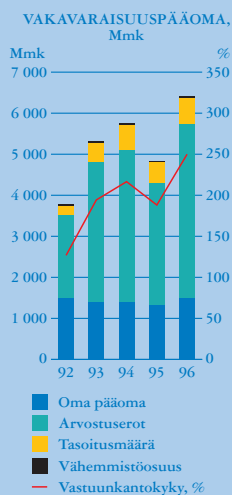
Pohjolan osakkuusyhtiöiden, Seesamin Virossa ja Famlatin Latviassa, vakuutusliike kasvoi edelleen ripeästi. Kilpailutilanne markkinoilla on kuitenkin kiristynyt varsinkin yritysvahinkovakuutuksessa. Yhtiöiden toimintaa suunnataan aktiivisesti myös paikalliseen henkivakuutukseen ja yksityistalouksien vahinkovakuutukseen. Seesamin kokonaisvakuutusmaksutulo oli 13 miljoonaa markkaa ja Famlatin 5 miljoonaa markkaa.

VASTUISTA IRTI KATKAISUSOPIMUKSIN

Irtisanotun ulkomaisen vakuutuksen vastuut hoidetaan kahdessa Pohjolan tytäryhtiössä, Bothnia Internationalissa ja Moorgatessa. Vakuutustekninen vastuuvetka aleni 13 miljoonalla markalla 840 miljoonaan markkaan siitä huolimatta, että valuuttakurssit kasvattivat vastuuvetkaa 58 miljoonalla markalla.

Liikkeen alasajossa on edelleen pyritty katkaisusopimuksiin vakuutuksenantajien kanssa. Vuonna 1996 katkaisuissa vapautettiin 112 miljoonaa markkaa vastuuvetasta ja lähes 15 miljoonaa markkaa muista vastuista. Niiden joukossa oli useita yhdysvaltalaisia sopimuksia, jotka sisälsivät ongelmallisia vastuujälleenvakuutusriskejä.

Run-off-yhtiöt ovat panostaneet jäljelläolevan vakuutuskannan ongelmien selvittämiseen mahdollisimman edullisen taloudellisen lopputuloksen varmistamiseksi.

Sijoitustoiminta

Korkotaso jatkoi laskuaan vuoden aikana. Valtion kymmenen vuoden joukkolainojen korko aleni runsaalla prosenttiyksiköllä 6,2 %:n tasolle. Kolmen kuukauden Helibor-korko oli vuoden päättyessä 3,1 % (4,3 %). Pörssikurssit nousivat HEX-indeksillä mitattuna 46,5 %. Kiinteistömarkkinat kehittyivät suotuisasti. Omistusasuntomarkkinoilla kaupankäynti lisääntyi, hinta- ja vuokrataso nousivat. Myös toimitilamarkkinat vilkastuivat.

SJOITUSKANNAN RAKENNE

Joukkolainojen osuutta sijoituskannasta on kasvatettu edelleen. Pääosa joukkolainoista on markkamääräisiä valtion lainoja. Valuuttamääräisiä joukkolainoja oli vuoden päättyessä yhteensä 1 116 miljoonaa markkaa, josta valtaosalla oli katettu valuuttamääräistä vastuovelkaa. Valuuttamääräisestä joukkolainakannasta AAA-riskiluokiteltujen liikkeeseenlaskijoiden osuus oli 76 %.

Joukkolainasalkun likviditeetti on hyvä, koska pääosa lainoista on ns. viitelainoja, joilla on likvidit jälkimarkkinat.

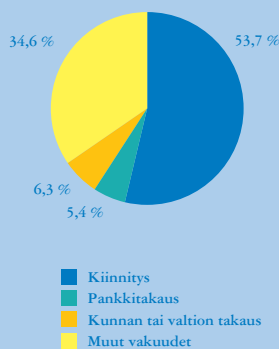
Osakkeiden ja osakesidonnaisten sijoitusten määrä kasvoi lähinnä pörssikurssien nousun seurauksena. Uusiin osakesijoituksiin käytettiin nettomääräisesti 100 miljoonaa markkaa. Ulkomaisten osakkeiden ja osakesidonnaisten sijoitusten käypä arvo oli vuoden lopussa 906 miljoonaa markkaa, josta Skandian osakkeiden osuus oli 604 miljoonaa markkaa.

Uudet kiinteistöinvestiitit, 54 miljoonaa markkaa, olivat pääasiassa saneerauksia. Kiinteistöinvestiittejä toteutettiin 50 miljoonalla markalla.

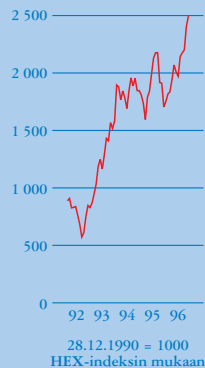
Tyhjät tilat vähenivät jonkin verran. Niiden määrä oli 49 200 m² (53 800 m²), 9,2 % (9,0 %) koko kiinteistöalasta, 12,3 % (12,3 %) liiketoimintaa palvelevista tiloista.

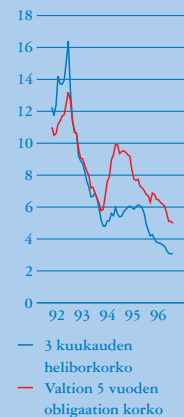
LAINAT VAKUUKSITTAIN

PÖRSSIOSAKKEIDEN KURSSIKEHITYS

KORKOTASO, %

KIINTEISTÖKANNAN ARVO, TUOTOT JA VAJAAKÄYTTÖASTE 31.12.1996

	Käypä arvo	Netto-tuotto	Potenti-aalinen netto-tuotto % ¹⁾	Vuokrattava huoneisto-ala	Vajaa-käyttöaste
	Mmk	%	% ¹⁾	m ²	%
Toimitilakiinteistöt					
liike- ja toimistokiinteistöt, joista	1 337	7,6	8,4	248 800	8,7
omassa sekä yhtiöryhmän käytössä	496	10,5 ²⁾	10,5 ²⁾	79 800	0,0
tuotanto- ja varastokiinteistöt	88	9,1	11,5	42 400	14,5
hotellit	142	11,1	11,1	42 100	0,0
Yhteensä	1 567	8,0	8,8	333 300	8,4
Asuinkiinteistöt	1 047	4,5³⁾	4,5	174 700	2,6
Erikoiskiinteistöt					
metsät	102	3,9	3,9	12 700 ha	
muut	40	1,6	1,6	6 500	
Yhteensä	142	3,3	3,3		
Muut kiinteistöt ja tilat					
kehityskohteet ⁴⁾	61	-1,7	8,3	21 800	76,9
tontit ilman rakennuksia	42	-0,3	-0,3		
Yhteensä	103	-1,1	4,8	21 800	76,9
Kiinteisökanta yhteensä	2 859	6,1	6,8	536 300	9,2
Vähemmistöosuus ja lainat	64				
Kaikki yhteensä	2 923				

¹⁾ Sisältää tyhjen tilojen laskennallisen vuokran, keskimäärin 35 mk/m²/kk.

²⁾ Sisältää omassa käytössä olevien tilojen laskennallisen vuokran, keskimäärin 72 mk/m²/kk.

³⁾ Sisältää valtion korkotukea yhteensä 4,4 Mmk.

⁴⁾ Kutojantie 6-8, Espoo (teknikaltaan vanhentunut toimistorakennus, saneerattava)

Vantaanaukion Kauppiastavaratalo Oy, Lummetie 2 (käynnissä kohteen saneeraus moderniksi opetustilaksi)

Taulukon luvut on laskettu kiinteistötasoisina, noudattaen suurten kiinteistönomistajien sopimia laskentaperiaatteita.

Tekstiosassa on lisäksi kerrottu tarkempia, tilakohtaiseen tarkasteluun perustuvia lukuja.

VAKAVARAISUUDEN HERKKYYSANALYYSI

	Kanta 31.12.1996	Riskiparametri	Muutos	Vaikutus vakavaraisuus- pääomaan Mmk
	Mmk			
Sijoituslainat reaalivakuudella	484	luottotappio	1 %	5
Joukkolainat	2 769	korko	1 % -yksikkö	95
Osakkeet ¹⁾	6 181	markkina-arvo	10 %	618
Kiinteistösijoitukset ²⁾	2 032	käteistuottovaade	+1 % -yksikkö	-321
			-1 % -yksikkö	469

¹⁾ Sisältää vaihtovelkakirjalainat

²⁾ Ulkopuolisille vuokratut tilat

.....
KAIKKI MIKÄ KANNATTAÄ TEHDÄ, KANNATTAÄ TEHDÄ HYVIN.

Hallituksen toimintakertomus

105. toimintavuodelta

Konsernin tulos parani sijoitustuottojen kasvun ansiosta. Käteistuotot kasvoivat ja arvonalennukset sekä lisäpoistot pienenivät merkittävästi. Vastuuelkatarkistukset ja valuuttakurssien muutokset heikensivät vakuutusliikkeen tulosta.

Liikevoitto parani edellisestä vuodesta ja oli 526 miljoonaa markkaa (461 Mmk), mikä oli 12,4 % (10,5 %) liikevaihdosta. Kokonaisvakuutusmaksutulo laski 2 % 2 958 miljoonaan markkaan (3 015 Mmk). Kokonaispääoman tuotto prosentti oli 13,3 % (-2,7 %). Tulos osaketta kohden kasvoi 5,03 markasta 7,32 markkaan.

Konsernin vakavaraisuus vahvistui tuloksen paranemisen ja pörssikurssien nousun ansiosta. Vakavaraisuuspääoma oli 6,4 miljardia markkaa (4,8 mrd. mk). Vastuunkantokyky nousi korkeimmaksi vuoden 1988 jälkeen, 250 %:iin (188 %).

VAKUUTUSLIIKKEEN TULOS

Kotimaisen ensivakuutuksen kokonaisvakuutusmaksutulo aleni prosenttia ja oli 2 711 miljoonaa markkaa (2 742 Mmk). Kireä hintakilpailu alensi maksutuloa. Markkinaosuus laski jonkin verran. Vakuutustekninen kate oli -326 miljoonaa markkaa (-118 Mmk). Vahinkosuhte oli 92 % (85 %). Ilman vastuuelkatarkistuksia vuoden 1996 vahinkosuhte oli 83 %, jota on pidettävä jonkin verran pitkäaikaista keskiarvoa parempana.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja moottoriajoneuvonvastuuvakuutuksen vastuuelkaa tarkistettiin lähinnä sairaanhoitokustannusten ja ansionmenetykskorvausten kasvun vuoksi yhteensä 206 miljoonalla markalla. Myös tapaturma- ja sairausvakuutuksen vastuuelkaperusteita muutettiin, mikä heikensi lajin tulosta. Palo- ja muun omaisuusvakuutuksen tulos parani, samoin alusvakuutuksen sekä luotto- ja takausvakuutuksen tulos. Vastuuvakuutuksen tulos palautui normaalille tasolle.

Kotimaisen jälleenvakuutuksen maksutulo laski 105 miljoonaan markkaan (125 Mmk) muutaman sopimuksen päättyessä. Tulos parani erään aikaisemmin tehdyn vastuuelkavarauksen purkautumista. Purkautumisen nettovaikutus oli 18 miljoonaa markkaa.

Jatkuvan ulkomaisen vakuutuksen maksutulo oli 121 miljoonaa markkaa (149 Mmk). Tiukentunut merkintäpolitiikka ja erään jälleenvakuutusjärjestelyn päättymisen pienensivät maksutuloa. Tulos parani valuuttakurssien tu-

lostasta heikentävästä vaikutuksesta huolimatta. Vakuutustekninen kate oli -2 miljoonaa markkaa (-72 Mmk) ja vahinkosuhte 62 % (173 %).

Irtisanotun ulkomaisen liikkeen korvauskuluihin sisältyi vastuuelvan tarkistuksia uusien selvitysten perusteella. Valuuttakurssien muutos heikensi katetta 58 miljoonalla markalla.

YHTEISTAKUU LAKISÄÄTEISIIN VAKUUTUKSIIN

Vuoden 1997 alusta tulivat voimaan lakisääteisten vahinkovakuutusten takuujärjestelmään liittyvät lait. Jos vakuutusyhtiö joutuu selvitystilaan tai konkurssiin, vastaavat näitä vakuutuksia myöntävät yhtiöt korvauksista yhteisesti. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen (moottoriajoneuvonvastuu) osalta yhtiöiden on varauduttava ennakoitavaksi mahdolliseen korvausvelvollisuuteen varaamalla yhteistakuuerä vuoden 1997 aikana vastuuelkaansa. Erän suuruus riippuu kaikkien yhtiöiden osittain vakuutusluokkien vastuuelvan määrästä ja on Pohjolan osalta arviolta runsaat 100 miljoonaa markkaa.

Yhteistakuuerän kartuttamistavasta ei ole vielä viranomaispäätöstä. Kartutus vaikuttanee tasoitusmäärän suuruuteen ja vakuutusmaksutasoon.

SIJOITUSTOIMINTA

Sijoitustoiminnan nettotuotto nousi 962 miljoonaan markkaan (672 Mmk) käteistuottojen kasvaessa sekä arvonalennusten pienentyessä ja palautuneiden arvonalennusten lisääntyessä. Kiinteistösijoituksista tehtiin tavanomaisten suunnitelmajoistojen lisäksi lisäpoistoja ja arvonalennuksia 16 miljoonaa markkaa (257 Mmk). Uudet sijoitukset olivat pääasiassa joukkolainoja ja osakkeita. Sijoituslainakanta supistui edelleen.

Käteistuotot nousivat 509 miljoonasta markasta 629 miljoonaan markkaan. Joukkolainasalkun kasvu lisäsi korkotuottoja. Myös osinkotuotot kasvoivat. Kiinteistötuotot olivat edellisen vuoden tasolla.

Myyntivoitot olivat 359 miljoonaa markkaa (686 Mmk). Osakkeista saatiin myyntivoittoja 258 miljoonaa markkaa, joukkolainoista 87 miljoonaa markkaa ja kiinteistösijoituksista 14 miljoonaa markkaa. Myytyjen kiinteistösijoitusten arvonorotukset peruutettiin arvonorotusrahastosta.

KONSERNIN TULOS

MMK	1992	1993	1994	1995	1996
Vakuutusmaksutuotot	2 989	2 732	2 658	2 576	2 568
Korvauskulut	-3 322	-2 813	-2 433	-2 269	-2 440
Liikekulut	-632	-552	-518	-521	-565
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-965	-633	-293	-214	-437
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut	429	764	328	672	962
Muut tuotot ja kulut	1	1	-	-	1
Osuus osakkuusyritysten voitoista tai tappioista	4	-1	26	3	-
Liikevoitto tai -tappio	-531	131	61	461	526
Tasoitusmäärän muutos	399	-85	-160	-191	-141
Sijoitusten arvonorotukset ja niiden oikaisu	245	-	141	3	-
Voitto tai tappio ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	113	46	42	273	385
Satunnaiset tuotot	-	39	-	-	-
Satunnaiset kulut	-	-82	-8	-96	-24
Voitto tai tappio ennen varauksia ja veroja	113	3	34	177	361
Verot	-32	24	-28	-69	-80
Vähemmistöosuus	-	-2	-	6	-
Konsernin voitto tilikaudelta	81	25	6	114	281
Siirretään oman pääoman eriin:					
Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero	24	-6	-46	-12	10
Tilikauden voitto	57	31	52	126	271
	81	25	6	114	281

KONSERNIN VAKAVARAISSUUS

MMK	1992	1993	1994	1995	1996
Toimintapääoma					
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon jälkeen	1 515	1 506	1 465	1 379	1 576
Arvostuserot	2 030	3 415	3 699	2 982	4 253
Muut erät	-21	-95	-53	-53	-87
	3 524	4 826	5 111	4 308	5 742
Tasoitusmäärä	243	459	620	516	657
Vähemmistöosuus	26	29	29	24	26
Vakavaraisuuspääoma	3 793	5 314	5 760	4 848	6 425

Osakkeiden arvonalennukset olivat 10 miljoonaa markkaa (145 Mmk) ja joukkolainojen 6 miljoonaa markkaa (22 Mmk). Försäkringsaktiebolaget Skandian osakkeiden käypä arvo ylitti vuoden päättyessä hankintameno 100 miljoonalla markalla (41 Mmk). Osakkeiden käypien ja kirjanpitoarvojen ero kasvoi 2 197 miljoonasta markasta 3 412 miljoonaan markkaan.

Sijoituskanta oli vuoden lopussa käyvin arvioin 13 mrd. mk (11 mrd. mk).

HENKILÖSTÖ

Konsernissa henkilöstöä oli keskimäärin 2 255 (2 359). Emoyhtiössä keskivahvuus oli 2 106 (2 200).

Pohjola-yhtiöiden henkilöstö, Ilmarisen erillishenkilöstöä lukuunottamatta, on työsuhteessa Pohjolaan. Työsuhteet siirretään vuoden 1997 aikana liiketoimintojen yhtiöittämissä yhteydessä tehtävien mukaisesti omiin yhtiöihin.

KONSERNIN TALOUDELLINEN KEHITYS

		1992	1993	1994	1995	1996
YLEISET TUNNUSLUVUT						
Liikevaihto	Mmk	4 348	4 443	4 099	4 413	4 231
Liikevoitto/tappio	Mmk	-531	131	61	461	526
liikevaihdosta	%	-12,21	2,95	1,50	10,45	12,44
Voitto/tappio ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	Mmk	113	46	42	273	385
liikevaihdosta	%	2,60	1,04	1,02	6,19	9,08
Voitto/tappio ennen varauksia ja veroja liikevaihdosta	Mmk	113	3	34	177	361
	%	2,60	0,07	0,84	4,02	8,52
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin	%	-5,28	33,84	6,02	-13,37	30,16
Kokonaispääoman tuotto käyvin arvoin	%	-4,03	12,94	4,03	-2,70	13,34
Omavaraisuusaste käyvin arvoin	%	31,67	38,24	39,43	35,01	40,74
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		2 620 ^{b)}	2 512 ^{b)}	2 533 ^{b)}	2 359	2 255
VAKUUTUSTOIMINNAN TUNNUSLUVUT						
Kokonaisvakuutusmaksutulo	Mmk	3 386	3 110	3 041	3 015	2 958
Vahinkosuhte	%	111,14	102,96	91,56	88,09	95,03
Liikekulusuhde	%	21,15	20,23	19,48	20,21	21,99
Yhdistetty kulusuhde	%	132,29	123,19	111,04	108,30	117,02
Toimintapääoma	Mmk	3 524	4 826	5 111	4 308	5 742
Tasoitusmäärä	Mmk	243	459	620	516	657
Vakavaraisuuspääoma	Mmk	3 793	5 314	5 760	4 848	6 425
Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvielasta	%	60,77	81,77	92,02	73,55	94,02
Vastuunkantokyky	%	126,89	194,51	216,71	188,21	250,20

^{b)}Lukumäärää ei ole oikaistu osa-aikaisesti palveluksessa olleiden henkilöiden osalta

LIIEKULUT

Liikekulut kasvoivat konsernissa 8 % 565 miljoonaan markkaan. Kertaluonteinen varhaiseläkejärjestely, työmarkkinasopimukset ja vakuutusten hoitojärjestelmien kehittäminen lisäsivät kuluja. Kehittämiskulut olivat 34 miljoonaa markkaa. Varhaiseläkejärjestelyn kuluvaikutus oli myös 34 miljoonaa markkaa. Varhennuksen osuus on esitetty satunnaisissa kuluissa ja nykyisen eläkejärjestelyn vakuutusmaksujen aikaistumisen vaikutus liikekuluissa.

TYTÄR- JA OSAKKUUSRYTYKSET

Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalaisen kokonaisvakuutusmaksutulo oli 158 miljoonaa markkaa (156 Mmk). Vakuutus-

liikkeen tulos parani hieman. Vahinkosuhte oli 61 % (62 %) ja yhdistetty kulusuhde 96 % (98 %). Sijoitustoiminnan tuotot olivat 11 miljoonaa markkaa (14 Mmk). Vakavaraisuuspääoma oli 105 miljoonaa markkaa (92 Mmk).

Vakuutusosakeyhtiö Bothnia Internationalin vakuutusliikkeen tulosta heikensivät vastuuvielan tarkistukset ja valuuttakurssien muutokset. Sijoitustoiminnan tuotot kasvoivat myyntivoittojen ja valuuttakurssimuutosten ansiosta. Bothnia International myi kolmen kiinteistöyhtiön osakekannan. Yhtiön omalla vastuulla oleva vastuuvielka oli 709 miljoonaa markkaa (745 Mmk) ja vakavaraisuuspääoma oli 222 miljoonaa markkaa (212 Mmk).

KOKONAISVAKUUTUSMAKSUTULO

	1995	1996	Muutos
	Mmk	Mmk	%
Kotimainen ensivakuutus			
Lakisääteinen tapaturma	618	612	-1
Muu tapaturma ja sairaus	206	221	7
Moottoriajoneuvonvastuu	379	403	6
Maa-ajoneuvot	378	369	-2
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikkuva kalusto ja kuljetus	249	219	-12
Palo- ja muu omaisuusvahinko	659	641	-3
Vastuu	144	148	3
Luotto ja takaus	34	25	-27
Oikeusturva	11	11	3
Muu	64	62	-3
Yhteensä	2 742	2 711	-1
Kotimainen jälleenvakuutus	125	105	-16
Jatkuva ulkomainen vakuutus	149	121	-19
Yhteensä	3 016	2 937	-3
Irtisanottu ulkomainen vakuutus	-1	21	-
Yhteensä	3 015	2 958	-2

VAKUUTUSTEKNINEN KATE, VAHINKOSUHDE JA YHDISTETTY KULUSUHDE

	1995			1996		
	Mmk	%	%	Mmk	%	%
Kotimainen ensivakuutus						
Lakisääteinen tapaturma	-116	114	119	-182	124	130
Muu tapaturma ja sairaus	3	71	99	-19	80	108
Moottoriajoneuvonvastuu	-150	118	146	-184	123	148
Maa-ajoneuvot	69	64	82	57	64	84
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikkuva kalusto ja kuljetus	29	68	83	26	64	84
Palo- ja muu omaisuusvahinko	-16	74	103	-25	72	104
Vastuu	55	36	54	-14	89	114
Luotto ja takaus	9	20	62	22	-54	-30
Oikeusturva	-13	161	220	-8	129	169
Muu	12	36	58	1	58	97
Yhteensä	-118	85	105	-326	92	113
Kotimainen jälleenvakuutus	6	70	91	19	52	69
Jatkuva ulkomainen vakuutus	-72	173	205	-2	62	104
Yhteensä	-184	87	108	-309	90	112
Irtisanottu ulkomainen vakuutus	-30	-	-	-128	-	-
Yhteensä	-214	88	108	-437	95	117

Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmarisen vakuutusmaksutulo oli 8 222 miljoonaa markkaa (7 215 Mmk). Kasvuun vaikuttivat sekä palkkasumman että maksutason nousu.

Eläkkeitä maksettiin 6 769 miljoonaa markkaa (6 229 Mmk). Sijoitustoiminnan nettotuotto oli 2 964 miljoonaa markkaa (2 531 Mmk). Liikekulut olivat 151 miljoonaa markkaa

(144 Mmk). Tuleviin asiakasyhteyksiin siirrettiin 300 miljoonaa markkaa. Vakavaraisuus vahvistui huomattavasti. Toimintapääoma oli 4 865 miljoonaa markkaa (2 626 Mmk).

Ilmarisen tietoja ei saa suomalaisen vakuutusyhtiölainsäädännön mukaan yhdistellä Pohjolan konsernitilinpäätökseen.

ILMARINEN

MMK	1995	1996
TULOSANALYYSI		
Ylijäämän lähteet		
Riskiliikkeen tulos (korko ml.)	387	543
Sijoitustulos	184	485
Hoitokustannustulos	41	45
Ylijäämä yhteensä	612	1 073
Arvostuserojen muutos	827	2 026
Yhteensä	1 439	3 099
Tuloksen käyttö		
Vakavaraisuuden lisäykseen		
Tasointuvastuuseen	387	543
Varauksiin	108	108
Osittamattomaan lisävakuutus-		
vastuuseen	-	113
Omaan pääomaan	6	6
Arvostuserojen muutos	827	2 026
Yhteensä	1 328	2 796
Siirto asiakashyvityksiin	108	300
Ehdotettu voitonjako	3	3
Yhteensä	1 439	3 099
VAKAVARAISUUS		
Toimintapääoma		
Oma pääoma	130	136
Varaukset	483	591
Osittamaton lisävakuutusvastuu	-	113
Arvostuserot	2 016	4 042
Muut erät	-3	-17
Yhteensä	2 626	4 865
Tasointuvastuu	1 385	1 928

Moorgate Insurance Company Limitedistä siirrettiin vuoden lopussa suomalaisten asiakkaiden ulkomaan toimintoihin liittyvä vakuutuskanta emoyhtiöön. Ensivakuutuksen osalta siirto tapahtui kannansiirtona, jossa siirtyi vastuuvalkaa 38 miljoonaa markkaa. Jälleenvakuutusvastuut 27 miljoonaa markkaa siirrettiin ns. portfoliosiiirtona. Sama vakuutusliike oli jo aikaisemmin jälleenvakuutettu emoyhtiössä. Emoyhtiö alensi Moorgaten osakkeiden arvoa 41 miljoonalla markalla yhtiön oman pääoman tasolle. Moorgaten vastuuvalkan määrä on kannansiirron jälkeen 131 miljoonaa markkaa ja oma pääoma 37 miljoonaa markkaa.

Kaksi kiinteistötytäryhtiötä, joiden omaisuuden käypä arvo oli yhteensä 8 miljoonaa markkaa fuusioitiin emoyhtiöön.

Keskinäisestä Vakuutusyhtiöstä Varmasta (selvitystilassa) tuli 1996 Pohjolan kokonaan omistama. Yhtiön toiminnan lopettamiseen tähtäävä selvitystila alkoi 1.11.1994.

Osuus osakkuusyritysten tuloksista pieniä, sillä Varman (selvitystilassa) tulos oli tappiollinen ja Pohjola Finance Oy:n kaikki osakkeet (50 %) myytiin maaliskuussa.

YRITYSJOHTO

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 29.4.1996 hallintoneuvoston erovuorossa olleista jäsenistä valittiin uudelleen hallituksen puheenjohtaja Antti Aarnio-Wihuri, toimitusjohtaja Juhani Majala, vuorineuvos Tauno Matomäki ja vuorineuvos Matti Sundberg. Uusiksi jäseniksi valittiin ekonomi Mikko Ennevaara, toimitusjohtaja Erkki Järnefelt, maaherra Eva-Riitta Siitonen ja toimitusjohtaja Seppo Vikström. Hallintoneuvostosta jäivät pois ylipormestari Raimo Ilaskivi, pääjohtaja Kai Juuranto, varatuomari Timo Laatonen, toimitusjohtaja Kai Matikainen ja vuorineuvos Timo Vikström.

Diplomi-insinööri Iiro Viinanen aloitti Pohjolan uutena pääjohtajana ja hallituksen puheenjohtajana 1.3.1996. Elokuun alusta lukien johtaja Hannu Ketolan vastuualueeseen sisällytettiin koko vahinkoensivakuutus. Johtaja Jukka Peltola vastaa kotimaisesta jälleenvakuutuksesta ja ulkomaan vakuutuksesta.

RAKENNEMUUTOS

Pohjolan ja Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön Suomen hallintoneuvostot hyväksyivät kuluvan vuoden tammikuussa ehdotuksen Pohjola-yhtiöiden uudeksi rakenteeksi ja hallintomalliksi.

Suunnitelman mukaan Pohjola ostaa Suomi-yhtiöltä Henkivakuutusosakeyhtiö Salaman osakekannan. Salama, jonka nimi muutetaan Henkivakuutusosakeyhtiö Pohjolaksi, ryhtyy merkitsemään yritysten henkilövakuutusten lisäksi myös yksityistalouksien henkilövakuutusta. Suomi-yhtiö jatkaa toimintaansa hoitamalla nykyistä vakuutuskantaansa ja siitä kertyvää maksutuloa. Suomi-yhtiön vakuutuskanta on tarkoitus siirtää myöhemmin Henki-Pohjolaan.

Alkuperäisen ehdotuksen mukaan Pohjola olisi muutettu omistusyhteisöksi ja Pohjolan vakuutustoiminta olisi siirretty uuteen perustettavaan vahinkovakuutusyhtiöön, Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjolaan. Viranomaisten kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen päädyttiin siihen, että Pohjola jatkaa vakuutusvalvonnan piiriin kuuluvana vakuutusyhtiönä, jonka nimi olisi Vakuutusosakeyhtiö Pohjola-Yhtymä.

KONSERNIN SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO

MMK	1992	1993	1994	1995	1996
Käteistuotot					
Korot	431	363	249	280	328
Osingot	86	48	64	120	170
Kiinteistötuotot	144	124	143	125	124
Muut tuotot/kulut	68	20	-56	-16	7
Yhteensä	729	555	400	509	629
Arvonmuutos tuloslaskelmassa					
Myyntivoitot/tappiot	99	248	365	686	359
Arvonlennukset	-229	-88	-293	-247	-43
Palautuneet arvonalennukset	-	262	69	29	136
Poistot kiinteistöistä	-61	-137	-165	-258	-70
Arvonkorotukset	245	-	141	3	-
Yhteensä	54	285	117	213	382
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korot ja kulut	-83	-51	-23	-23	-18
Sijoitusten hoitokulut	-26	-25	-25	-24	-31
Yhteensä	674	764	469	675	962
Osakkuusyrietykset	5	-1	26	3	-
Satunnaiset tuotot/kulut	-	32	-8	-13	-
Yhteensä	679	795	487	665	962

KONSERNIN SIOITUSKANTA 31.12.

MMK	1992	1993	1994	1995	1996
Käypä arvo					
Lyhytaikaiset sijoitukset	219	582	642	758	351
Sijoituslainat	2 025	1 628	1 317	994	747
Joukkolainat	366	703	1 148	1 925	2 879
Osakkeet	2 354	4 050	4 736	4 325	6 071
Kiinteistösijoitukset	3 926	3 808	3 757	3 002	2 923
Muut sijoitukset	211	200	84	67	51
	9 101	10 971	11 684	11 071	13 022
Arvostusero					
Joukkolainat	42	35	5	65	120
Osakkeet	780	2 271	2 652	2 197	3 412
Kiinteistösijoitukset	1 207	1 109	1 042	720	721
	2 029	3 415	3 699	2 982	4 253
Kirjanpitoarvo yhteensä	7 072	7 556	7 985	8 089	8 769

MAKSETUT PALKAT JA HENKILÖMÄÄRÄ

	Konserni pl. Ilmarinen	Emoyhtiö	Ilmarinen
Hallintoneuvostot, hallitukset, toimitusjohtajat, isännöitsijät	4 770 635,43	4 266 854,61	2 761 889,92
Muu henkilöstö	389 856 046,39	365 164 838,72	80 299 455,21
Yhteensä	394 626 681,82	369 431 693,33	83 061 345,13
Keskimääräinen henkilömäärä	2 255	2 106	467
Osapalkkioita ei maksettu.			

Maksetut palkat ja henkilöstön keskipalkka määräytyvät Pohjola-yhtiöiden yhteenlasketun henkilöstömäärän ja työaikatutkimukseen perustuvien yhtiökohtaisten työmäärien perusteella.

Yhtiön toimilupa rajattaisiin kotimaisen ja ulkomaisen jälleenvakuutuksen harjoittamiseen. Ensivakuutustoiminta siirtyisi perustettavaan vahinkovakuutusyhtiöön alkuperäisen suunnitelman mukaan. ¹⁾

Pohjolan vahvaa vakavaraisuutta voidaan suunnata uudessa rakenteessa henkivakuuttamiseen. Tämä puolestaan luo lisäarvoa Pohjolan osakkeenomistajille. Rakenne mahdollistaa myös omistajien edustajien osallistumisen yhtiön hallintoon nykyistä selkeämmin.

Pohjolan toimiluvan rajaus, ensivakuutuskannan siirto ja yhtiöjärjestyksen muutos edellyttävät Pohjolan yhtiökokouksen hyväksymistä. Uuden yhtiön toimilupa, vakuutuskannan siirto, Pohjolan yhtiöjärjestyksen muutos ja toimiluvan rajaus sekä Salaman osakkeiden osto edellyttävät viranomaisten hyväksymistä. Pohjolan, Eurooppalaisen ja Salaman hallintoneuvostot lakkaavat.

Järjestely ei aiheuta muutoksia Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmarisen asemaan.

Pohjola-Yhtymän yhtiöjärjestykseen on tarkoitus sisällyttää mahdollisuus vaihtaa A-osakkeet B-osakkeiksi. Äänestysrajoitus (10 %) on tarkoitus säilyttää ja määräys täsmentää koskemaan konsernikohtaista omistusta yksittäisen osakkaan lisäksi.

NÄKYMÄT

Kulutuskysynnän kasvu lisää vakuuttamistarvetta yksityistalouksissa. Liikennevakuutuksessa on edelleen paineita nostaa maksutasoa. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutasoa on vuoden alusta tarkistettu heikon kannattavuuden vuoksi. Paraneva työllisyystilanne ja rakentamisen vilkastuminen lisäävät maksutuloa. Omaisuusvakuutusten hintataso säilynee kireässä kilpailutilanteessa nykyisellään. Kotimaisen kilpailun lisäksi ulkomaiset yhtiöt pyrkivät mukaan suur-

asiakkaiden vakuutusjärjestelyihin varsinkin jälleenvakuutusosuuksiin.

Talouden nopeutuva kasvu lisää kokemuksen mukaan myös vahinkoja.

Liikekulut kasvavat atk-järjestelmiin vuodesta 2000 aiheutuvien muutosten takia.

Vakuutusliikkeen tuloksen ei arvioida oleellisesti muuttuvan sellaisesta vuoden 1996 tasosta, mistä poikkeukselliset vastuuvetokatkistukset on eliminoitu.

Korkokannan ja osinkotuottojen muutokset arvioidaan vähäisiksi. Pörssikurssit ovat alkuvuodesta nousseet voimakkaasti. Kiinteistömarkkinat ovat vilkastuneet. Sijoitustoiminnan tulokseen vaikuttaa korkojen ja valuuttakurssien sekä markkinahintojen kehitys. Bothnia International jatkaa kiinteistöjen myyntiä.

Rakennemuutokseen liittyen Pohjolan tarkoituksena on ostaa kuluvana vuonna Salaman osakekanta. Salama aloittaa Henkivakuutusosakeyhtiö Pohjola-nimisenä yhtiönä myös yksityistalouksien henkilövakuutusten merkitsemisen.

Työeläkeyhtiöiden hallinnon uudistusta koskeva lakiesitys käsitellään eduskunnassa kevään aikana. Lailla pyritään muun muassa lisäämään työeläkeyhtiöiden sijoitustoiminnan itsenäisyyttä. Vuoden 1997 alussa voimaantulleen vakuutusyhtiölain muutoksen seurauksena Ilmarisen hallintoneuvoston ja hallituksen kokoonpano muuttuu jonkin verran.

HALLITUKSEN EHDOTUS VOITON KÄYTÖSTÄ

Emoyhtiön vapaa oma pääoma on 433 955 249,65 mk.

Konsernin vapaa oma pääoma, josta on vähennetty vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus, on 386 198 447,14 mk.

Hallitus ehdottaa tilikauden voiton käytettäväksi seuraavalla tavalla:

Osinkoa osakepääomalle	81 420 000,00
Lahjoituksia varten	
yleishyödyllisiin tarkoituksiin	150 000,00
Käyttörahaan	149 944 589,14
	<hr/>
	231 514 589,14

¹⁾ Alkuperäisen aikataulun mukainen tavoite oli toteuttaa kannansiirto 1.7.1997. Tavoitellusta aikataulusta on jouduttu luopumaan, koska viranomaiskäsitely on vielä kesken. Uutta aikataulutavoitetta ei ole asetettu.

.....
PAREMPI KULUA KUIN RUOSTUA.

Rahoituslaskelma

1 000 MK	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
Varojen lähteet				
Tulorahoitus				
Voitto ennen korkokuluja, satunnaiseriää, varauksia ja veroja	402 436	292 861	370 434	273 079
Satunnaiset tuotot ja kulut	-23 594	-95 793	-25 807	-19 913
Oikaisuerät:				
Vastuuvelan muutokset	361 746	238 545	385 276	330 038
Sijoitusten arvonalennukset ja arvonorotukset	-93 157	207 900	-52 605	300 949
Poistot	102 949	286 982	69 907	135 945
Osakkuusyritysten yhdistely	1 631	11 340	-	-
	752 011	941 835	747 205	1 020 098
Pääomarahoitus				
Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys	1 774	11 354	50	1 644
Vähemmistöosuuden lisäys	1 516	-	-	-
Oman pääoman lisäys	963	-	28	41
	4 253	11 354	78	1 685
Varojen lähteet yhteensä	756 264	953 189	747 283	1 021 783
Varojen käyttö				
Voitonjako				
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korot	18 185	19 747	15 788	17 973
Verot	79 478	68 444	86 604	69 985
Osingot	61 065	40 710	61 065	40 710
Muu voitonjako	220	220	200	200
	158 948	129 121	163 657	128 868
Sijoitukset				
Sijoitusten lisäys (netto)	662 509	709 847	567 309	951 824
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden lisäys (netto)	82 891	24 586	79 482	22 429
	745 400	734 433	646 791	974 253
Pääoman palautukset				
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	19 350	23 666	19 314	20 705
Oman pääoman vähennys	-	9 706	-	-
	19 350	33 372	19 314	20 705
Varojen käyttö yhteensä	923 698	896 926	829 762	1 123 826
Liikepääoman lisäys/vähennys	-167 434	56 263	-82 479	-102 043
Liikepääoman muutos				
Saamisten muutos	-140 053	-57 133	-100 977	-87 648
Rahojen ja pankkisaamisten muutos	7 418	76 780	29 144	15 800
Siirtosaamisten muutos	-732	24 747	-8 462	11 507
Jälleenvakuutustallettevelkojen muutos	346	1 814	152	119
Velkojen muutos	14 639	23 651	39 439	-31 458
Siirtovelkojen muutos	-49 052	-13 596	-41 775	-10 363
Liikepääoman lisäys/vähennys	-167 434	56 263	-82 479	-102 043

Tuloslaskelma

1 000 MK	Viite	Konserni		Emoyhtiö	
		1.1.-31.12. 1996	1.1.-31.12. 1995	1.1.-31.12. 1996	1.1.-31.12. 1995
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
VAHINKOVAKUUTUS					
Vakuutusmaksutuotot					
	3	2 927 888	2 992 701	2 827 180	2 901 380
		-323 720	-428 165	-334 638	-422 504
		2 604 168	2 564 536	2 492 542	2 478 876
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
	6	-15 743	4 965	-16 186	613
		-20 586	6 344	-20 609	7 143
		-36 329	11 309	-36 795	7 756
		2 567 839	2 575 845	2 455 747	2 486 632
Korvauskulut					
		-2 569 792	-2 461 029	-2 343 016	-2 244 092
		313 026	167 476	317 140	166 668
		-2 256 766	-2 293 553	-2 025 876	-2 077 424
	6	15 614	-76 877	-50 339	-134 023
		-199 164	101 362	-169 595	23 064
		-183 550	24 485	-219 934	-110 959
		-2 440 316	-2 269 068	-2 245 810	-2 188 383
	4	-564 649	-520 531	-529 023	-484 596
Vakuutustekninen kate					
		-437 126	-213 754	-319 086	-186 347
		-141 867	-191 421	-128 547	-207 349
		-578 993	-405 175	-447 633	-393 696

1 000 MK	Viite	Konserni		Emoyhtiö	
		1.1.-31.12. 1996	1.1.-31.12. 1995	1.1.-31.12. 1996	1.1.-31.12. 1995
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Vakuutustekninen kate		-578 993	-405 175	-447 633	-393 696
Sijoitustoiminnan tuotot	5, 6	1 257 469	1 388 326	1 149 845	1 305 346
Sijoitusten arvonnkorotus	5	-	3 140	-	-
Sijoitustoiminnan kulut	5	-295 593	-716 390	-349 302	-656 868
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu	5	-364	-	-	-
		961 512	675 076	800 543	648 478
Muut tuotot		3 706	1 855	3 385	1 290
Muut kulut		-2 121	-1 558	-1 649	-966
Välittömät verot varsinaisesta toiminnasta					
Tilikauden verot		-96 283	-76 238	-96 719	-74 972
Aikaisempien tilikausien verot	6	14 152	-860	4 017	115
Laskennallisen verovelan muutos		-3 859	3 275	-	-
		-85 990	-73 823	-92 702	-74 857
Osuus osakkuusyritysten voitoista/ tappioista verojen jälkeen		146	2 916	-	-
Voitto varsinaisesta toiminnasta verojen jälkeen		298 260	199 291	261 944	180 249
Satunnaiset tuotot ja kulut	7				
Vakuutusmaksuvastuun muutos		-	-130 984	-	-123 341
Jälleenvakuuttajien osuus		-	14 971	-	12 007
Korvausvastuun muutos		-	-263 878	-	-196 882
Jälleenvakuuttajien osuus		-	1 500	-	-
Tasotusmäärän muutos		-	295 474	-	288 730
		-	-82 917	-	-19 486
Varhaiseläkejärjestely		-23 594	-	-21 779	-
Muut satunnaiset kulut		-	-	-4 027	-427
Välittömät verot satunnaisista tuotoista/ kuluista		6 513	5 379	6 098	4 872
Osuus osakkuusyritysten voitoista/ tappioista verojen jälkeen		-	-12 876	-	-
		-17 081	-90 414	-19 708	-15 041
Voitto satunnaiserien jälkeen		281 179	108 877	242 236	165 208
Poistoeron lisäys/vähennys				-23 391	10 925
Vapaaehtoisten varausten vähennys/lisäys				12 670	-300
				-10 721	10 625
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta		-346	5 492		
Tilikauden voitto		280 833	114 369	231 515	175 833
Siirretään oman pääoman eriin:					
Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero		9 822	-11 436		
Tilikauden voitto		271 011	125 805		
		280 833	114 369		

Tase

1 000 MK	Viite	Konserni		Emoyhtiö	
		31.12.1996	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1995
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet	8				
Aineettomat oikeudet		28 884	11 602	27 252	10 589
Liikearvo		20 695	30 355	20 695	30 355
Konserniliikearvo		357	447	-	-
Muut pitkävaikutteiset menot		17 390	10 356	17 043	10 289
		67 326	52 760	64 990	51 233
Sijoitukset	9				
Kiinteistösjoitukset	10, 12				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		2 199 870	2 279 885	1 756 291	1 787 219
Lainasaamiset konserniyrityksiltä		2 438	2 255	230 629	255 013
		2 202 308	2 282 140	1 986 920	2 042 232
Sijoitukset konserni- ja osakkuusyrityksiin	11				
Konserniyritysten osakkeet ja osuudet	12	40 788	40 788	229 521	270 670
Osakkuusyritysten osakkeet ja osuudet	12	17 469	31 682	15 794	29 842
		58 257	72 470	245 315	300 512
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	12	2 600 912	2 055 095	2 595 476	2 049 183
Rahoitusmarkkinavälineet		2 982 008	2 482 033	2 045 989	1 590 891
Kiinnelainasaamiset		410 760	478 101	427 440	494 780
Muut lainasaamiset	13	336 507	516 392	394 431	612 432
Talletukset		127 470	135 502	85 999	108 815
		6 457 657	5 667 123	5 549 335	4 856 101
Jälleenvakuutustalletesaamiset		50 681	66 803	2 497	3 631
Sijoitukset yhteensä		8 768 903	8 088 536	7 784 067	7 202 476
Saamiset	14				
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta		520 777	568 395	510 232	558 162
Vakuutusedustajilta		14 739	39 518	9 152	11 348
		535 516	607 913	519 384	569 510
Jälleenvakuutustoiminnasta		107 308	127 747	102 284	111 730
Muut saamiset		338 715	385 931	361 798	403 203
		981 539	1 121 591	983 466	1 084 443
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Kalusto	15	92 850	59 734	88 002	56 314
Muut aineelliset hyödykkeet		12 898	11 026	12 898	10 469
		105 748	70 760	100 900	66 783
Rahat ja pankkisaamiset		177 847	170 429	99 085	69 941
Muu omaisuus		12 300	12 276	12 300	12 276
		295 895	253 465	212 285	149 000
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat		121 039	119 568	91 516	92 586
Muut siirtosaamiset		81 248	83 452	61 756	69 148
		202 287	203 020	153 272	161 734
Vastaavaa yhteensä		10 315 950	9 719 372	9 198 080	8 648 886

1 000 MK	Viite	Konserni		Emoyhtiö	
		31.12.1996	31.12.1995	31.12.1996	31.12.1995
VASTATTAVAA					
Oma pääoma	16				
Sidottu					
Osakepääoma		203 550	203 550	203 550	203 550
Vararahasto		946 018	946 018	945 434	945 434
Arvonkorotusrahasto		58 321	62 353	48 544	48 544
Rakennusrahasto		-	177	-	-
Muuntoerot		4 492	-8 737	-	-
		1 212 381	1 203 361	1 197 528	1 197 528
Vapaa					
Käyttöraho		200 704	70 607	202 441	87 845
Lainanlyhennysrahasto		-	611	-	-
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus	17	58 449	51 166	-	-
Edellisten tilikausien voitto/tappio		-85 517	-11 001	-	-
Tilikauden voitto		271 011	125 805	231 514	175 833
		444 647	237 188	433 955	263 678
Oma pääoma yhteensä		1 657 028	1 440 549	1 631 483	1 461 206
Vähemmistöosuus		25 472	23 610		
Varaukset	17				
Kertynyt poistoero				51 098	27 708
Vapaaehtoiset varaukset				20 030	32 700
				71 128	60 408
Vakuutustekninen vastuuvélka					
Vakuutusmaksuvastuu		964 760	949 017	941 232	925 046
Jälleenvakuuttajien osuus		-59 016	-79 602	-58 779	-79 388
		905 744	869 415	882 453	845 658
Korvausvastuu	18	6 292 194	6 261 346	5 431 689	5 381 350
Jälleenvakuuttajien osuus		-364 418	-539 703	-371 621	-541 216
		5 927 776	5 721 643	5 060 068	4 840 134
Tasoisuusmäärä		657 420	515 552	595 445	466 898
Vakuutustekninen vastuuvélka yhteensä		7 490 940	7 106 610	6 537 966	6 152 690
Jälleenvakuutuslalletelvat		1 659	2 005	203	355
Velat	19				
Ensivakuutusltoiminnasta		17 023	49 220	14 990	22 366
Jälleenvakuutusltoiminnasta		229 879	284 009	93 472	139 582
Lainat rahoituslaitoksilta		34 993	33 219	1 636	1 644
Eläkelainat		256 130	275 480	255 831	275 087
Laskennallinen verovelka		21 746	17 887	-	-
Muut velat		182 328	137 083	221 698	207 650
		742 099	796 898	587 627	646 329
Saadut ennakot ja siirtovelat		398 752	349 700	369 673	327 898
Vastattavaa yhteensä		10 315 950	9 719 372	9 198 080	8 648 886

Tilinpäätöksen liitetiedot

1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

a) Konsernitilinpäätös

Vakuutusyhtiölain perusteella konsernitilinpäätökseen yhdistellään sellaiset osakeyhtiöt ja niihin rinnastettavat yhtiöt, joiden äänivalta emoyhtiö omistaa joko suoraan tai välillisesti yli puolet. Muu määräämisvalta ei synnytä konsernisuhdetta. Lainsäädäntöä ollaan tältä osin muuttamassa. Muutoksella ei ole kuitenkaan olennaista vaikutusta Pohjolan konsernitilinpäätöksen laajuuteen.

Konsernitilinpäätös sisältää Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmarisa lukuunottamatta kaikki tytäryhtiöt. Ilmarinen tytäryhtiöineen on jätetty konsernitilinpäätöksen ulkopuolelle, sillä vakuutusyhtiölain mukaan lakisäateistä eläkevakuutusta harjoittavaa yhtiötä ei saa yhdistellä muun yrityksen konsernitilinpäätökseen. Yhdistelykielto perustuu työeläkevakuutusta koskeviin rajoituksiin. Laissa on lisäksi säädetty, ettei yhdistelemättä jättämisen vaikutuksella oikaista emoyhtiön jakokelpoisen oman pääoman määrää. Pohjolalla ja Ilmarisella on joitakin keskinäisiä liiketapahtumia, jotka liittyvät tavantomaiseen vakuutustoimintaan tai siihen liittyvään toimintaan. Yhtiöt jakavat mm. yhteisen sijoitus- ja markkinointiorganisaation aiheuttamat kulut. Yhteistyö perustuu sopimuksiin ja on sosiaali- ja terveysministeriön valvonnan alaisista. Yhtiöillä on myös yhteinen atk-käyttöpäalveluista vastaava osakkuusyhtiö. Toimintakertomuksessa on kerrottu Ilmarisen tuloksen ja vakavaraisuuden kehittymisen kahdelta vuodelta.

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista eliminoidaan yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako, konsernin sisäiset myyntivoitot sekä keskinäinen osakeomistus. Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja vuoden aikana myytyt yhtiöt yhdistellään myyntihetkeen saakka. Eliminoidut sisäiset myyntivoitot tuloutetaan suunnitelmapoistojen tai arvonalennusten tahdissa. Tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen.

Konsernin keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva jaetaan tytäryhtiöiden omaisuuserille ja poistetaan näiden poistosuunnitelman mukaan. Kohdistamaton osuus esitetään taseessa erillisenä konserniliikearvona, joka poistetaan suunnitelman mukaan enintään kymmenessä vuodessa.

Tytäryhtiöosakkeiden arvonorotukset on asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöiden osalta merkitty konsernitaseella tytäryhtiöiden omistamien kiinteistöjen arvonorotuksiksi.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tilinpäätösluvut on muutettu Suomen rahaksi Suomen Pankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin. Konsernin keskinäisen osakeomistuksen eliminoinnista syntyneet muuntoerot on merkitty jaettuna konsernin sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan. Muut valuuttakurssien muutoksesta johtuvat erot eli lähinnä sisäisten saamisten ja velkojen kurssierot on viety tuloslaskelmaan. Ulkomaisten tytäryhtiöiden vastuuvelan määrät taseessa ja vastuuvelan muutokset tuloslaskelmassa on myös

muutettu tilinpäätöspäivän kurssiin. Tuloslaskelmaan merkityt vastuuvelan muutokset eroavat tästä syystä taseeseen merkityistä vastuuvelan muutoksista vuoden alun vastuuvelan kurssieron verran.

Osakkuusyritykset eli yritykset, joiden äänivallasta konserni omistaa 20-50 prosenttia, on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä lukuunottamatta Asunto Oy Helsingin Korppaanmäkeä, joka on yhdistelty yhteisyrityksenä. Yhdistelemättä on jätetty muut omistukset keskinäisissä asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöissä. Koska näiden yhtiöiden kulut katetaan osakkaalta perittävällä yhtiövastikkeella, on yhdistelemättä jättämisen vaikutus konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan vähäinen.

Tuloslaskelmaan sisältyy konsernin osuus osakkuusyritysten tuloksista. Taseessa osakkuusyritysten hankintamenoon ja konsernin vapaaseen omaan pääomaan lisätään konsernin osuus hankinnan jälkeen kertyneistä osakkuusyritysten voitoista tai tappioista. Konsernin ja osakkuusyritysten välisistä kaupoista syntyneet sisäiset myyntivoitot eliminoidaan omistussuuden suhteessa. Konserniaktiiva ja eliminoidu myyntivoitto kirjataan tuloslaskelmaan samoja periaatteita noudattaen kuin tytäryhtiöitäkin yhdisteltäessä.

Asunto Oy Helsingin Korppaanmäki on yhdistelty rivi riviltä omistussuuden (50 %) mukaan soveltaen muutoin samoja periaatteita kuin tytäryritystenkin yhdistelyssä.

b) Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintameno määräisenä. Hankintamenoon sisällytetään hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisenä. Joidenkin kiinteistösisjoitusten arvoja on korotettu. Suunnitelmapoisto vähennetään myös rakennusten tuloutetuista arvonorotuksista.

Sijoitusomaisuudeksi katsottavat muut osakkeet ja osuudet sekä rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai niitä alemman käyvän arvon määräisenä. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuajana. Vastaaerä merkitään hankintameno lisäykseksi tai vähennykseksi. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Joidenkin arvopapereiden arvoja on korotettu.

Käyttöomaisuudeksi katsottavat osakkeet ja osuudet sekä rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa pysyvillä arvonalennuksilla vähennetyn hankintameno määräisenä. Hankintameno lasketaan fifo-menetelmää käyttäen.

Saamisiksi katsottavat sijoitukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti hankintamenoon käyvän arvon nousua vastaavalta osuudelta.

c) Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Aineettomat hyödykkeet ja kalusto esitetään taseessa suunnitelmapoistoilla vähennetyn hankintameno määräisenä. Hankintamenoon sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot. Oman atk-suunnittelun kiinteitä menoja on aktivoitu yhden vakuutusten hoitojärjestelmän osalta.

Vakuutusmaksusaamiset merkitään taseeseen todennäköiseen arvoon ja muut saamiset nimellisarvoon tai tätä pysyvästi alempaan todennäköiseen arvoon.

d) Suunnitelmapoistojen perusteet

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.

Rakennusten ja rakennelmien suunnitelman mukaiset poistot on laskettu rakennuskohtaisesta hankintamenoista ja tuloutetusta arvonkorotuksesta rakennuksen arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit ovat keskimääräisesti seuraavat:

Asuinrakennukset	50 vuotta	2 %
Toimisto- ja hotellirakennukset	30-50 vuotta	2-3,3 %
Liike- ja teollisuusrakennukset	20-50 vuotta	2-5 %
Rakennusten ainesosat	10-15 vuotta	6,7-10 %
Aktivoidut korjaus- ja muutostyöt	10-20 vuotta	5-10 %
Muut aktiivit	10 vuotta	10 %
Tuloutetut arvonkorotukset	kuten rakennus	
Rahastoidut arvonkorotukset	ei poistoa	

Käyvän arvon aleneminen on tarvittaessa otettu huomioon rakennuksen ylimääräisenä suunnitelmapoistona.

Aineettomien hyödykkeiden ja kaluston suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyödykeryhmäkohtaisesta hankintamenoista hyödykeryhmän arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan tasapoistoin. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit ovat:

Aineettomat oikeudet (atk-ohjelmat)	5 vuotta	20 %
Liikearvo	10 vuotta	10 %
Konserniliikearvo	10 vuotta	10 %
Aktivoitu atk-suunnittelu	5 vuotta	20 %
Muut pitkävaikutteiset menot	10 vuotta	10 %
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	5 vuotta	20 %
Muu kalusto	10 vuotta	10 %

e) Sijoitusten arvonkorotukset

Maa- ja vesialueiden, rakennusten ja arvopapereiden arvoja voidaan korottaa. Sijoitusomaisuudeksi katsottavien hyödykkeiden arvonkorotusten vastaerä on vuodesta 1978 alkaen pitänyt kirjata tuloslaskelmaan. Muiden arvonkorotusten vastaerät on kirjattu arvonkoro-

tusrahaan. Arvonkorotusrahaa saa käyttää rahastoantiin siltä osin kuin se rahastoantia toteutettaessa kohdistuu käyttöomaisuudeksi katsottaviin sijoituksiin.

Jos arvonkorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloutettu arvonkorotus oikaistaan tulosvaikutteisesti ja rahastoitu arvonkorotus peruutetaan arvonkorotusrahasta.

Rakennusten tuloutettu arvonkorotus poistetaan suunnitelman mukaan.

f) Sijoitusten käypä arvo ja arvostuserot

Tilinpäätöksen liitetiedoissa kerrotaan tase-eräkohtaisesti sijoitusten jäljellä oleva hankintameno, kirjanpitoarvo ja käypä arvo. Kahden ensiksi mainitun arvon erotus muodostuu arvonkorotuksista tai osakkuusyritysten yhdistelyyn liittyvistä oikaisuista. Kahden viimeksi mainitun arvon erotus osoittaa taseeseen kirjaamattomat arvostuserot.

Yhtiön omat asiantuntijat määrittelevät vuosittain kullekin kiinteistölle ja kiinteistöosakkeelle käyvän arvon. Kiinteistöjä arvostettaessa lähtökohtana ei ole pidetty välitöntä realisointia nykyisessä markkinatilanteessa, vaan käyvät arvot on määritelty lähinnä tuotoarvomenetelmällä. Rinnakkaisena arviointimenetelmänä on käytetty tonttien ja asuinkiinteistöjen osalta alueellisia markkinahintatilastoja ja rakennusten osalta teknisiä nykyarvoja. Käyvät arvot on määritelty yksilöllisesti kohteittain ja varovaisuuden periaatetta noudattaen.

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Vuoteen 1994 saakka käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä ostokurssia. Muiden arvopapereiden käypänä arvona pidetään todennäköistä luovutushintaa, jäljellä olevaa hankintamenoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa.

Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

g) Vakuutustekninen vastuovelka

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilinpäätöspäivän jälkeiseen aikaan kohdistuvan osuuden vakuutusmaksutulosta. Vakuutusmaksuvastuu on luonteeltaan siirtovelkaa (tuloennakkoa).

Korvausvastuu sisältää sattuneista vakuutustapahtumista ja niiden selvittelystä vielä maksamatta olevat erät. Korvausvastuu on luonteeltaan siirtovelkaa (menojäämää). Korvausvastuun määrä on eläkemuoitoisten korvausten ja eräiden muiden pitkäaikaisten vastuiden osalta laskettu nykyarvomenetelmällä. Korkoutuksessa käytetty korkokanta on valittu turvaavasti yhtiön omaisuuden tuottotason perusteella. Vahinkojen selviämisaika perustuu yhtiön tilastomateriaaliin.

Korvausvastuuseen kuuluu tasoitusmäärä, joka esitetään taseessa erikseen. Tasoitusmäärän tehtävänä on korvauskulujen vuosittaisen vaihtelun tasoittaminen ja vakuutusyhtiön vastuunkantokyvyn ylläpito. Tasoitusmäärän suuruus määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan. Uudet perusteet on vahvistettava etukäteen. Tasoitusmäärä kasvaa, jos kuluvan vuoden vahinkosuhte alittaa aikaisempien vuosien keskiarvon, ja purkautuu, jos kuluvan vuoden vahinkosuhte ylittää em. keskiarvon. Lisäksi tasoitusmäärään on siirrettävä vahvistettujen perusteiden mukainen määrä, joka voi olla 0-15 prosenttia ao. vakuutusluokan omalla vastuulla olevista vakuutusmaksutuotoista. Tasoitusmäärää on aina myös kasvatettava vuoden alun tasoitusmäärälle lasketulla neljän prosentin korolla.

Vakuutustekninen vastuuvélka merkitään taseeseen nettoperiaatella siten, että velan vähennyseränä esitetään jälleenvakuuttajien osuus. Velka ja siitä vähennetty saaminen eivät ole kuitattavissa keskenään, sillä velkoja ja velallinen eivät niissä ole samat.

h) Toimintapääoma

Sosiaali- ja terveysministeriö valvoo vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta. Yhtenä mittarina käytetään toimintapääomaa, jolla tarkoitetaan varovaiseen käypään arvoon arvostettujen varojen ja velkojen erotusta. Toimintapääoman, oman pääoman ja tasoitusmäärän on täytettävä vakuutusyhtiölaissa säädetty vaatimukset. Toimintapääoma kerrotaan liitetiedoissa.

i) Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero

Suomen kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella voi tilinpäätökseen kirjata vapaaehtoisia varauksia ja suunnitelman ylittäviä poistoja. Nämä erät ovat verotuksessa vähennyskelpoisia vain, jos ne on vähennetty myös kirjanpidossa.

Konsernitiilinpäätöksessä vapaaehtoiset varaukset ja suunnitelman ylittävät poistot (poistoero) on jaettu toisaalta tilikauden tulokseen ja omaan pääomaan sekä toisaalta laskennallisen verovelan muutokseen ja laskennalliseen verovelkaan.

j) Lykätty verovelka

Tuloutetut arvonkorotukset luetaan korotusvuoden verotettavaan tuloon ja niistä tehty poisto ja arvonalennus vähennetään vastaavasti verotettavasta tulosta. Arvonkorotusrahastoon merkittyjä arvonkorotuksia sen sijaan verotetaan vasta omaisuuden myynnin yhteydessä. Arvonkorotusrahastoon merkittyihin arvonkorotuksiin ja liitetiedoissa esitettyihin arvostuseroihin sisältyvää lykättyä verovelkaa ei ole tilinpäätöksessä esitetty erikseen velkana.

Vapaaehtoisiin varauksiin ja poistoeroon sisältyvää lykättyä verovelkaa ei ole esitetty velkana emoyhtiön tilinpäätöksessä. Konsernitiilinpäätöksessä niihin liittyvä laskennallinen verovelka on esitetty erikseen tilinpäätöstä laadittaessa voimassa olevan verokannan mukaisena.

Verokanta on 28 prosenttia.

k) Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoinna olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat muutetaan Suomen rahaksi Suomen Pankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin. Sekä tilikaudella että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja -tappiot merkitään tuloslaskelmaan ao. tulojen ja menojen oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin.

l) Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Emoyhtiössä ja kotimaisissa tytäryhtiöissä työskentelevien eläketurva on järjestetty Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmarisesta ja Henkivakuutusosakeyhtiö Salamasta otetuilla eläkevakuutuksilla. Ulkomaisten tytäryhtiöiden eläkejärjestelyt on hoidettu paikallisen käytännön mukaisesti.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu tuloslaskelmaan suoriteperusteella mukaisesti.

m) Toimintokohtainen tuloslaskelmakaava

Vakuutusyhtiöiden tuloslaskelmakaava edellyttää toimintokohtaista laskentaa. Liikekulut sekä aineettomien hyödykkeiden ja kaluston poistot sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin. Korvausten hoitamiseen liittyvä kuluosuus sisällytetään maksettuihin korvauksiin ja sijoitusten hoitamiseen liittyvä kuluosuus sijoitustoiminnan kuluihin. Liikekuluina esitetään vain vakuutusten hankinnan ja hoidon sekä yleishallinnon kulut. Menevästä jälleenvakuutuksesta saadut palkkiot ovat liikekulujen vähennyserä. Muista tuotoista (suoritemyynnistä) aiheutuneet kulut sisältyvät muihin kuluihin. Rakennusten suunnitelmapoistot esitetään sijoitustoiminnan kuluina.

n) Kirjanpitolautakunnan poikkeuslupa

Kirjanpitolautakunta on 16.10.1995 antanut vakuutusyhtiöille luvan poiketa valtiovarainministeriön päätöksen säännöksistä seuraavien tietojen osalta:

- Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien arvopapereiden markkina-arvoja ei eritellä erikseen tase-erittäin, sillä kunkin tase-erän yhteenlaskettu käypä arvo kerrotaan liitetietona.
- Toimialoittaisissa tai maantieteellisten alueiden mukaisissa erittelyissä liikevoiton tai -tappion sijasta käytetään vakuutus-tekniistä katetta ennen tasoitusmäärän muutosta.
- Tilauskanta, tutkimus- ja kehitysmenoja ja käyttöomaisuuden bruttoinvestointeja ei esitetä vakuutustoiminnan erityisluonteen perusteella.
- Sijoitetun pääoman tuotto-% sijasta esitetään kokonaispääoman tuotto-%.

Poikkeuslupa on annettu vuosille 1995-1996.

2 VAKUUTUSLUOKKA-
RYHMÄKOHTAINEN TULOS

Konserni

	Kokonaisvakuutus- maksutulo (ennen luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta)	Vakuutusmaksu- tuotot (ennen jälleenvakuut- tajien osuutta)	Korvauskulut (ennen jälleenvakuuttajien osuutta)	Liikekulut (ennen jälleenvakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia)	Jälleenvakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate
Ensivakuutus						
Lakisääteinen tapaturma						
1996	612 189	606 634	-750 534	-38 464	-57	-182 421
1995	618 348	601 932	-688 366	-31 049	1 134	-116 349
1994	663 925	642 989	-697 995	-30 907	301	-85 612
Muu tapaturma ja sairaus						
1996	220 916	214 467	-170 460	-59 787	-2 959	-18 739
1995	206 208	201 966	-138 361	-53 767	-6 694	3 144
1994	189 701	189 132	-126 099	-53 522	-5 444	4 067
Moottoriajoneuvonvastuu						
1996	402 954	380 515	-470 205	-95 020	409	-184 301
1995	379 261	333 603	-390 399	-91 922	-1 660	-150 378
1994	363 332	379 843	-488 553	-91 503	5 957	-194 256
Maa-ajoneuvot						
1996	368 767	371 511	-238 292	-75 200	-827	57 192
1995	377 824	393 688	-252 842	-72 001	325	69 170
1994	370 094	368 260	-270 357	-71 673	127	26 357
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikkuva kalusto ja kuljetus						
1996	218 678	220 864	-135 505	-40 830	-19 970	24 559
1995	249 160	246 367	-147 376	-34 619	-35 577	28 795
1994	251 534	250 150	-266 135	-34 461	51 798	1 352
Palo- ja muu omaisuusvahinko						
1996	644 192	647 954	-434 371	-192 636	-60 787	-39 840
1995	650 663	666 386	-472 755	-172 705	-61 895	-40 969
1994	730 841	745 535	-511 430	-193 107	-44 084	-3 086
Vastuu						
1996	148 335	129 025	-79 300	-27 395	-30 865	-8 535
1995	144 777	154 174	-20 239	-24 136	-64 376	45 423
1994	135 757	135 472	-85 336	-23 877	-21 475	4 784
Luotto ja takaus						
1996	32 145	32 183	7 421	-7 468	-7 866	24 270
1995	38 523	45 449	-15 329	-11 802	-8 609	9 709
1994	107 045	108 228	-119 935	-11 374	-6 864	-29 945
Oikeusturva						
1996	11 181	11 011	-14 223	-4 379	-	-7 591
1995	10 884	10 765	-17 330	-6 373	-	-12 938
1994	8 738	8 408	-14 861	-6 344	-	-12 797
Muut						
1996	79 246	79 489	-93 406	-20 488	-43 581	-77 986
1995	68 876	81 356	-39 610	-16 030	-17 455	8 261
1994	51 763	39 705	-18 849	-11 412	-12 149	-2 705
Ensivakuutus yhteensä						
1996	2 738 603	2 693 653	-2 378 875	-561 667	-166 503	-413 392
1995	2 744 524	2 735 686	-2 182 607	-514 404	-194 807	-156 132
1994	2 872 730	2 867 722	-2 599 550	-528 180	-31 833	-291 841
Jälleenvakuutus						
1996	219 592	218 492	-175 303	-53 817	-13 106	-23 734
1995	270 036	261 981	-355 300	-63 826	99 523	-57 622
1994	168 260	172 625	-60 444	-36 482	-77 178	-1 479
Yhteensä						
1996	2 958 195	2 912 145	-2 554 178	-615 484	-179 609	-437 126
1995	3 014 560	2 997 667	-2 537 907	-578 230	-95 284	-213 754
1994	3 040 990	3 040 347	-2 659 994	-564 662	-109 011	-293 320
Tasoisuudensäätömuutos						
1996						-141 867
1995						-191 421
1994						-160 325
Yhteensä						
1996						-578 993
1995						-405 175
1994						-453 645

VAKUUTUSLUOKKA-
RYHMÄKOHTAINEN TULOS

	Emoyhtiö					
	Kokonaisvakuutus- maksutulo (ennen luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta)	Vakuutusmaksu- tuotot (ennen jälleenvakuut- tajien osuutta)	Korvauskulut (ennen jälle- envakuuttajien osuutta)	Liikekulut (ennen jälle- envakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia)	Jälle- envakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate
Ensivakuutus						
Lakisääteinen tapaturma						
1996	612 189	606 634	-750 645	-38 533	-57	-182 601
1995	618 348	601 932	-689 028	-31 315	1 134	-117 277
1994	663 925	642 989	-698 812	-30 916	301	-86 438
Muu tapaturma ja sairaus						
1996	118 149	112 632	-102 163	-33 435	-2 051	-25 017
1995	106 414	102 549	-76 214	-28 106	-2 904	-4 675
1994	98 798	98 393	-74 247	-27 747	-4 800	-8 401
Moottoriajoneuvonvastuu						
1996	402 954	380 515	-470 710	-95 295	408	-185 082
1995	379 261	333 603	-391 044	-92 711	-1 660	-151 812
1994	363 332	379 843	-489 350	-91 529	5 957	-195 079
Maa-ajoneuvot						
1996	368 766	371 511	-238 707	-75 436	-827	56 541
1995	377 824	393 688	-253 351	-72 620	325	68 042
1994	370 094	368 259	-270 986	-71 694	127	25 706
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikkuva kalusto ja kuljetus						
1996	164 575	166 872	-107 884	-25 878	-20 965	12 145
1995	196 344	193 523	-121 859	-19 306	-36 326	16 032
1994	201 419	199 882	-241 840	-19 059	50 847	-10 170
Palo- ja muu omaisuusvahinko						
1996	660 428	663 044	-468 555	-197 543	-26 108	-29 162
1995	649 238	663 761	-471 484	-176 250	-47 845	-31 818
1994	682 658	697 307	-461 007	-188 837	-29 431	18 032
Vastuu						
1996	147 290	128 028	-78 861	-27 267	-30 277	-8 377
1995	143 490	152 950	-19 956	-24 082	-63 648	45 264
1994	134 664	134 345	-85 335	-23 775	-20 525	4 710
Luotto ja takaus						
1996	32 145	32 183	7 421	-7 468	-7 866	24 270
1995	38 523	45 449	-15 592	-11 530	-9 359	8 968
1994	107 045	108 228	-120 002	-11 377	-6 864	-30 015
Oikeusturva						
1996	11 181	11 011	-14 223	-4 378	-	-7 590
1995	10 884	10 765	-17 371	-6 427	-	-13 033
1994	8 738	8 408	-14 911	-6 345	-	-12 848
Muut						
1996	63 976	64 219	-14 516	-15 126	-33 734	843
1995	65 646	78 349	-24 421	-11 569	-29 644	12 715
1994	51 763	39 705	-18 922	-11 416	-12 149	-2 782
Ensivakuutus yhteensä						
1996	2 581 653	2 536 649	-2 238 843	-520 359	-121 477	-344 030
1995	2 585 972	2 576 569	-2 080 320	-473 916	-189 927	-167 594
1994	2 682 436	2 677 359	-2 475 412	-482 695	-16 537	-297 285
Jälleenvakuutus						
1996	275 452	274 346	-154 512	-59 222	-35 668	24 944
1995	336 783	325 424	-297 796	-68 359	21 978	-18 753
1994	271 851	278 169	-138 370	-48 835	-87 127	3 837
Yhteensä						
1996	2 857 105	2 810 995	-2 393 355	-579 581	-157 145	-319 086
1995	2 922 755	2 901 993	-2 378 116	-542 275	-167 949	-186 347
1994	2 954 287	2 955 528	-2 613 782	-531 530	-103 664	-293 448
Tasoitustamäärän muutos						
1996						-128 547
1995						-207 349
1994						-120 220
Yhteensä						
1996						-447 633
1995						-393 696
1994						-413 668

3 VAKUUTUSMAKSUTULO

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
Ensivakuutus				
Vahinkovakuutus				
Kotimaasta	2 710 922	2 741 844	2 552 932	2 585 683
ETA-valtioista	26 453	-1 311	27 721	-2 674
Muista valtioista	1 228	3 991	1 000	2 963
Yhteensä	2 738 603	2 744 524	2 581 653	2 585 972
Jälleenvakuutus				
Vahinkovakuutus	188 529	236 055	244 388	302 802
Henkivakuutus	31 063	33 981	31 064	33 981
Yhteensä	219 592	270 036	275 452	336 783
Kokonaisvakuutusmaksutulo	2 958 195	3 014 560	2 857 105	2 922 755
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	-30 307	-21 859	-29 925	-21 375
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	2 927 888	2 992 701	2 827 180	2 901 380
VAKUUTUSMAKSUVERO JA MUUT SIIRTOTULOT				
Vakuutusmaksuista on ennen tuloslaskelmaan merkitsemistä vähennetty:				
Vakuutusmaksuvero	362 240	363 383	350 258	351 462
Palosuojelumaksu	7 490	7 959	7 490	7 959
Liikenneturvallisuusmaksu	6 130	5 374	6 130	5 374
Työturvallisuusmaksu	11 438	11 660	11 438	11 660
Tapaturmavakuutuslain 58 §:ssä säädetty maksu	2 885	3 546	2 885	3 546
Valtiolle perittävä sairaanhoitomaksu	68 643	97 312	68 643	97 312
	458 826	489 234	446 844	477 313

4 KULUJEN ERITTELY

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
KULUT TOIMINNOITTAIN (tuloslaskelman nimike on kerrottu suluissa)				
Korvausten selvittelykulut (maksetut korvaukset)				
Suoraan kohdistetut	33 392	30 805	27 426	19 576
Osuus kiinteistä kuluista	185 853	190 531	161 574	167 993
Yhteensä	219 245	221 336	189 000	187 569
Liikekulut (liikekulut)				
Vakuutusten hankintakulut (sisältää palkkiot)	240 499	247 370	227 712	233 014
Vakuutusten hoitokulut	272 911	228 046	258 950	216 540
Hallintokulut	102 074	102 814	92 919	92 721
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot	-50 835	-57 699	-50 558	-57 679
Yhteensä	564 649	520 531	529 023	484 596
Sijoitusten hoitokulut (sijoitustoiminnan kulut)				
Suoraan kohdistetut ¹⁾	101 061	102 034	143 579	135 792
Osuus kiinteistä kuluista	31 371	23 961	27 237	19 393
Yhteensä	132 432	125 995	170 816	155 185
Suoritemyynnin kulut (muut kulut)	2 088	1 490	1 640	908
Varhaiseläkejärjestely (satunnaiset kulut)	23 594	-	21 779	-
Yhteensä tuloslaskelmassa	942 008	869 352	912 258	828 258

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
KULUT MENOLAJEITTAIN				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	381 911	367 477	357 755	342 572
Luontoisetujen raha-arvo	13 863	13 793	11 990	11 902
Eläkekulut	102 907	62 808	96 171	59 061
Muut henkilösivukulut	41 325	46 079	38 654	42 368
	540 005	490 157	504 570	455 903
Aktivoitu taseeseen	-	-2 600	-	-2 600
Tuloslaskelmassa	540 005	487 557	504 570	453 303
Ensivakuutuksen palkkiot				
Palkkiot	28 658	30 455	19 902	22 773
Henkilösivukulut	-	43	-	40
Yhteensä	28 658	30 498	19 902	22 813
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot	43 953	46 565	54 055	55 543
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot	-50 835	-57 699	-50 557	-57 678
Suunnitelmapoistot tuloslaskelmanimikkeittäin				
Maksetut korvaukset	4 507	4 560	4 028	4 138
Liikekulut	26 222	21 307	25 161	20 560
Sijoitustoiminnan kulut	2 445	3 227	2 396	3 186
Suoritemyynnin kulut	139	160	-	-
Yhteensä	33 313	29 254	31 585	27 884
Muut kulut ¹⁾	416 708	407 144	427 480	405 674
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot (-)/tappiot (+)	-793	-2 807	-752	-2 825
Menonsiirrot (yhteistoimintayhtiöt ja vakuutusala)	-69 001	-71 160	-74 025	-76 456
Yhteensä tuloslaskelmassa	942 008	869 352	912 258	828 258
Suunnitelmapoistoihin sisältyy				
Liikearvon poistoa	3 570	4 381	3 570	4 381
Konserniliikearvon poistoa	89	89	-	-

¹⁾ Sisältää kiinteistöjen hoitokulut ja yhtiövastikkeet

5 SJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
SJOITUSTOIMINNAN TUOTOT				
Tuotot sijoituksista konserniyrityksiin				
Osinkotuotot	2 444	2 444	4 884	2 271
Korkotuotot	-	-	-	894
Tuotot sijoituksista osakkuusyrietyksiin				
Osinkotuotot	-	-	10 703	1 841
Tuotot kiinteistösijoituksista				
Korkotuotot				
Konserniyritykset	205	268	14 244	16 114
Muut	4 418	4 612	4 418	4 612
Vuokra- ym. tuotot				
Konserniyritykset	3 019	3 066	6 769	8 116
Muut	217 097	219 325	188 238	187 370
Yhteensä	224 739	227 271	213 669	216 213
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	167 353	117 210	167 325	117 188
Korkotuotot				
Konserniyritykset	305	610	1 541	2 672
Muut	335 607	286 847	262 152	238 653
Muut tuotot	27 477	28 800	18 077	13 689
Yhteensä	530 742	433 467	449 095	372 202
Yhteensä	757 925	663 182	678 351	593 421
Palautuneet arvonalennukset	136 457	28 804	142 611	32 385
Myyntivoitot	363 087	696 340	328 883	679 540
Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä	1 257 469	1 388 326	1 149 845	1 305 346
SJOITUSTOIMINNAN KULUT				
Kulut kiinteistösijoituksista	112 122	109 915	151 870	140 533
Kulut muista sijoituksista	40 213	60 926	29 398	32 913
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Konserniyritykset	15 795	18 127	17 799	20 693
Muut	10 588	12 714	7 659	7 723
Yhteensä	178 718	201 682	206 726	201 862
Arvonalennukset	42 936	246 936	100 945	340 427
Rakennusten suunnitelmapoistot	69 637	257 728	38 322	108 061
Myyntitappiot	4 302	10 044	3 309	6 518
Sijoitustoiminnan kulut yhteensä	295 593	716 390	349 302	656 868
SJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO ENNEN ARVONKOROTUKSIA	961 876	671 936	800 543	648 478
Sijoitusten arvонkorotus	-	3 140	-	-
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	-364	-	-	-
SJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO TULOSLASKELMASSA	961 512	675 076	800 543	648 478
Osinkotuottoihin sisältyvä yhtiöveron hyvitys	40 297	29 665	49 833	30 082

6 TULOKSEN VERTAILUKELPOISUUTEEN
VAIKUTTAVAT TUOTTO- JA KULUERÄT

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista osakkuusyhtiöihin				
Yhtiöveron hyvitys vuodelta 1994 (veronoikaisupäätös)	-	-	8 333	-
Vakuutusmaksuvastuun muutos (jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen)				
Vastuuvélkaperusteiden muutos	-	27 830	-	27 830
Korvausvastuun muutos (jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen)				
Vastuuvélkaperusteiden muutos	-216 494	4 900	-216 494	4 900
Aikaisempien tilikausien verot				
Osakkuusyhtiöksen myynnin käsittely muuttunut (veronoikaisupäätös)	8 333	-	-	-

7 SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
Varhaiseläkejärjestely	-23 594	-	-21 779	-
Vakuutusteknisen vastuuvélan laskentaperiaatteiden muutoksen vaikutus vuoden alun omaan pääomaan	-	-82 917	-	-19 486
Fuusiotappiot tytäryhtiöistä	-	-	-4 027	-427
Välittömät verot satunnaisista kuluista	6 513	5 379	6 098	4 872
Osakkuusyhtiösten yhdistelyn vaikutus vuoden alun omaan pääomaan	-	-12 876	-	-
	-17 081	-90 414	-19 708	-15 041

8 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
AINEETTOMAT OIKEUDET JA MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT				
Hankintameno 1.1.	44 059	43 689	42 144	41 725
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-8 454	-7 402	-8 321	-6 933
Hankinnat	24 900	11 828	23 749	11 395
Myynnit	-	-4 056	-	-4 043
Hankintameno 31.12.	60 505	44 059	57 572	42 144
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	23 493	25 177	22 594	24 146
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-8 454	-7 402	-8 321	-6 933
Suunnitelmapoistot	8 719	8 019	8 247	7 673
Myynnit	-	-2 301	-	-2 292
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	23 758	23 493	22 520	22 594
Ennakkomaksut ja keskeneräiset työt 31.12.	9 526	1 392	9 243	1 328
Hankintameno suunnitelmapoistojen jälkeen 31.12.	46 273	21 958	44 295	20 878
Kokonaispoistojen ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	101	136	-	-
Suunnitelman alittavat poistot	-34	-35	-	-
Kokonaispoistojen ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	67	101	-	-
Menojäännös kokonaispoistojen jälkeen 31.12.	46 206	21 857	44 295	20 878
LIIKEARVO JA KONSERNILIIKEARVO				
Hankintameno 1.1.	116 814	113 888	113 634	110 708
Tarkistus	-6 090	2 926	-6 090	2 926
Hankintameno 31.12.	110 724	116 814	107 544	113 634
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	86 012	81 542	83 279	78 898
Suunnitelmapoistot	3 659	4 470	3 570	4 381
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	89 671	86 012	86 849	83 279
Hankintameno suunnitelmapoistojen jälkeen 31.12.	21 053	30 802	20 695	30 355
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	67 326	52 760	64 990	51 233

9 SJOITUSTEN KIRJANPITOARVO,
KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO

	Konserni			Konserni		
		1996		1995		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
Kiinteistösjoitukset						
Kiinteistöt	1 586 231	1 916 814	2 602 745	1 583 302	1 950 589	2 616 727
Osakkuusyhtiöosakkeet ¹⁾	180 546	180 546	198 903			
Muut kiinteistöosakkeet	102 429	102 510	119 262	329 216	329 296	383 105
Lainasaamiset konserniyrityksiltä	2 438	2 438	2 438	2 255	2 255	2 255
Konserniyritykset						
Osakkeet ja osuudet	40 788	40 788	40 788	40 788	40 788	40 788
Osakkuusyritykset						
Osakkeet ja osuudet	35 805	17 469	17 253	52 643	31 682	31 392
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	2 558 298	2 600 912	6 013 196	2 008 706	2 055 095	4 252 751
Rahoitusmarkkinavälineet	2 981 210	2 982 008	3 102 380	2 478 893	2 482 033	2 547 012
Kiinnelainasaamiset	410 760	410 760	410 760	478 101	478 101	478 101
Muut lainasaamiset	336 507	336 507	336 507	516 392	516 392	516 392
Talletukset	127 470	127 470	127 470	135 502	135 502	135 502
Jälleenvakuutustalleteamiset	50 681	50 681	50 681	66 803	66 803	66 803
	8 413 163	8 768 903	13 022 383	7 692 601	8 088 536	11 070 828
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	-12 025			9 391		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonorotuksia		272 249			311 038	
Arvonorotusrahoon merkittyjä arvonorotuksia		101 827			105 859	
		374 076			416 897	
Arvostusero			4 253 480			2 982 292
(käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)						

¹⁾ V. 1995 sisältyy muihin kiinteistöosakkeisiin

SIJOITUSTEN KIRJANPITOARVO,
KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO

	Emoyhtiö			Emoyhtiö		
		1996		1995		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	779 518	1 031 538	1 450 526	786 461	1 048 574	1 468 960
Konserniyhtiöosakkeet	405 037	405 037	531 713	387 389	387 389	501 270
Osakkuusyhtiöosakkeet ¹⁾	217 688	217 687	238 261			
Muut kiinteistöosakkeet	101 949	102 029	118 782	351 176	351 256	387 952
Lainasaamiset konserniyrityksiltä	230 629	230 629	230 629	255 013	255 013	255 013
Konserniyritykset						
Osakkeet ja osuudet	229 521	229 521	229 521	270 670	270 670	259 760
Osakkuusyrittäjät						
Osakkeet ja osuudet	15 794	15 794	16 514	29 842	29 842	30 648
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	2 552 861	2 595 476	6 005 766	2 002 793	2 049 183	4 244 773
Rahoitusmarkkinavälineet	2 045 989	2 045 989	2 130 043	1 590 891	1 590 891	1 636 784
Kiinnelainasaamiset	427 440	427 440	427 440	494 780	494 780	494 780
Muut lainasaamiset	394 431	394 431	394 431	612 432	612 432	612 432
Talletukset	85 999	85 999	85 999	108 815	108 815	108 815
Jälleenvakuutustallettesaamiset	2 497	2 497	2 497	3 631	3 631	3 631
	7 489 353	7 784 067	11 862 122	6 893 893	7 202 476	10 004 818
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	-7 926			8 863		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonorotuksia		204 330			218 198	
Arvonorotusrahastoon merkittyjä arvonorotuksia		90 384			90 384	
		294 714			308 582	
Arvostusero			4 078 055			2 802 342

(käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)

¹⁾ V. 1995 sisältyy muihin kiinteistöosakkeisiin

10 KIINTEISTÖSIJOITUKSET	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
RAKENNUKSET				
Hankintameno 1.1.	2 053 067	2 055 780	1 056 757	1 123 436
Hankinnat	40 712	10 248	28 002	4 025
Myynnit	-15 126	-107 867	-14 570	-71 775
Siirrot	21 551	94 906	-	1 071
Hankintameno 31.12.	2 100 204	2 053 067	1 070 189	1 056 757
Arvonkorotukset 1.1.	375 745	505 450	304 724	434 305
Peruutukset	-	-129 705	-	-129 581
Myynnit	-16 356	-	-	-
Arvonkorotukset 31.12.	359 389	375 745	304 724	304 724
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	869 109	640 976	474 782	390 765
Suunnitelmapoistot	69 637	257 728	38 322	108 061
Myynnit	-9 164	-29 595	-6 242	-24 044
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	929 582	869 109	506 862	474 782
Kirjanpitoarvo suunnitelmapoistojen jälkeen 31.12.	1 530 011	1 559 703	868 051	886 699
Kokonaispoistojen ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	14 399	41 940	16 226	33 572
Suunnitelman ylittävät/alittavat poistot	8 183	-27 541	4 661	-17 346
Kokonaispoistojen ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	22 582	14 399	20 887	16 226
Rakennusten arvo kokonaispoistojen jälkeen 31.12.	1 507 429	1 545 304	847 164	870 473
MAA- JA VESIALUEET SEKÄ KIINTEISTÖOSAKKEET				
Hankintameno 1.1.	821 297	822 569	1 208 533	1 179 437
Hankinnat	10 428	11 223	33 249	33 459
Myynnit	-17 525	-15 060	-23 007	-4 320
Siirrot ja fuusiot	-21 551	2 565	-2 638	-43
Hankintameno 31.12.	792 649	821 297	1 216 137	1 208 533
Arvonkorotukset 1.1.	66 023	66 023	30 669	30 669
Myynnit	-9 591	-	-	-
Arvonkorotukset 31.12.	56 432	66 023	30 669	30 669
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	-167 138	-96 084	-338 683	-173 453
Arvonalennukset	-18 858	-73 683	-32 458	-171 229
Palautuneet arvonalennukset	3 142	506	13 325	5 535
Myynnit	3 632	2 123	-	464
Fuusiot	-	-	-750	-
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	-179 222	-167 138	-358 566	-338 683
Kirjanpitoarvo arvonalennusten jälkeen 31.12.	669 859	720 182	888 240	900 519
Kirjanpitoarvo yhteensä 31.12.	2 199 870	2 279 885	1 756 291	1 787 219
LAINASAAMISET KONSERNIYRITYKSILTÄ				
Hankintameno 1.1.	2 255	1 780	257 709	264 279
Lisäys	881	920	881	5 134
Vähennys	-698	-445	-27 961	-11 704
Hankintameno 31.12.	2 438	2 255	230 629	257 709
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	-	-	-2 696	-2 963
Arvonalennus ja kurssiero	-	-	-2 419	267
Vähennys	-	-	5 115	-
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	-	-	-	-2 696
Kirjanpitoarvo arvonalennusten jälkeen 31.12.	2 438	2 255	230 629	255 013
Kiinteistösijoitukset yhteensä 31.12.	2 202 308	2 282 140	1 986 920	2 042 232

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
OMASSA KÄYTTÖSSÄ OLEVAT KIINTEISTÖSIIJOITUKSET				
Jäljellä oleva hankintameno	355 254	351 570	282 811	290 972
Kirjanpitoarvo	381 901	379 736	307 339	315 974
Käypä arvo	465 842	452 710	368 137	370 373
KONSERNIYHTIÖT				
Yhtiöiden lukumäärä (Pohjolan ja Bothnian omistamat) 31.12.	78	83		
Yhtiöiden yhteenlaskettu tilikauden voitto (tappio)	19 261	-101 179		
Yhtiöiden yhteenlaskettu oma pääoma	465 999	419 485		
Yhtiöiden lukumäärä (Ilmarisen omistamat) 31.12.	132	117		
Yhtiöiden yhteenlaskettu tilikauden voitto (tappio)	-41 740	-579 675		
Yhtiöiden yhteenlaskettu oma pääoma	1 658 366	1 693 427		

11 SIIJOITUKSET KONSERNI- JA OSAKKUUSYRITYKSIIN	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
KONSERNIYRITYSTEN OSAKKEET JA OSUUDET				
Hankintameno 1.1.	40 788	40 788	270 890	311 267
Purut ja fuusiot	-	-	-	-40 377
Hankintameno 31.12.	40 788	40 788	270 890	270 890
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	-	-	-220	-15 977
Arvonalennukset tilikaudella	-	-	-41 149	-
Purut ja fuusiot	-	-	-	15 757
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	-	-	-41 369	-220
Jäljellä oleva hankintameno 31.12.	40 788	40 788	229 521	270 670
KONSERNIYRITYSTEN LIIKKEESEENLASKEMAT				
RAHOITUSMARKKINAVÄLINEET				
Hankintameno 1.1.	-	-	-	1 850
Fuusio	-	-	-	-1 850
Hankintameno 31.12.	-	-	-	-
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	-	-	-	-894
Fuusio	-	-	-	894
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	-	-	-	-
Jäljellä oleva hankintameno 31.12.	-	-	-	-
OSAKKUUSYRITYSTEN OSAKKEET JA OSUUDET				
Hankintameno 1.1.			49 609	43 128
Lisäykset			38	8 500
Vähennykset			-12 532	-2 000
Siirrot			-	-19
			37 115	49 609
Omistusta vastaava osuus osakkuusyritysten omista pääomista 1.1.	53 005	54 024	-	-
Lisäykset	93	1 000	-	-
Vähennykset	-17 053	-2 000	-	-
Siirrot	-	-19	-	-
	36 045	53 005	-	-
Konserniliikearvo/reservi 1.1.	-1 736	-1 736	-	-
Lisäykset	4 465	-	-	-
	2 729	-1 736	-	-
Hankintameno 31.12.	38 774	51 269	37 115	49 609
Kertyneet arvonalennukset 1.1.			-19 767	-19 767
Arvonalennukset tilikaudella	-	-	-1 586	-
Vähennys	-	-	32	-
Kertyneet konserniliikearvon poistot/ konsernireservin vähennys 1.1.	1 375	1 254	-	-
Konserniliikearvon poisto/reservin vähennys tilikaudella	-4 345	121	-	-
Kertyneet arvonalennukset/konserniliikearvon poistot/ konsernireservin vähennys 31.12.	-2 970	1 375	-21 321	-19 767
Jäljellä oleva hankintameno 31.12.	35 804	52 644	15 794	29 842

12 OSAKKEET JA OSUUDET

Konserni Emoyhtiö

Yhtiön nimi	Viimeksi laaditun tilinpäätöksen oma pääoma		Osakkeiden/ optio- todistuksien lukumäärä	Osuus kaikista osakkeista/ äänistä %	Nimellis- arvo	Kirjanpito- arvo	
	voitto/ tappio					1996	1996
KONSERNIYRITYKSET							
Vakuutusosakeyhtiö Bothnia International	1 833	122 053	1 500 000	100,00	15 000		125 000
Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen	323	28 480	2 800 000	100,00	14 000		29 734
Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmarinen	17 853	133 338	2 820	67,14	28 200	40 788	36 858
			2 620	62,38	26 200		
Moorgate Insurance Company Limited, Iso-Britannia	-20 400	37 172	10 000 000	100,00	GBP 10 000		37 172
Vakuutusyhtiöt yhteensä	-391	321 043				40 788	228 764
Finnish Insurance Services Oy	9	130	900	85,71	90		90
Northclaims Oy	3	283	140	93,33	14		482
Osmo Oy	-	37	10 000	100,00	20		20
Pohjola Insurance Service Oy	-150	12	15 000	100,00	150		150
Pohjola International Consulting Oy	-2	9	1 500	100,00	15		15
	-531	321 514				40 788	229 521
OSAKKUUSYRITYKSET							
Vakuutusyhtiöt							
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Varma	-1 397	-433	25	100,00 ¹⁾	25 000	-	-
FAMLAT - Latvian vakuutusosakeyhtiö, Latvia	-555	442	45 000	45,00	LVL 225	199	454
Seesam International Insurance Company Ltd, Eesti	1 217	14 020	45 277	45,28	EEK 4 528	5 908	6 942
Standard Union Reassurance S.A., Luxemburg	-	7 255	2 500	50,00	LUF 25 000	3 628	2 796
Vakuutusyhtiöt yhteensä	-735	21 284				9 735	10 192
Muut yhtiöt							
Autovahinkokeskus Oy	142	18 520	1 651	22,93	4 128	3 788	4 112
Pohjolan Atk-palvelu Oy	378	1 165	175	35,00	175	408	175
Pohjolan Energianvälitys Oy	-	15	8	50,00	8	7	8
Securus Oy	13	684	285 606	8,16	3	61	-
Suomen Osakaskiinteistöt Oy	-214	4 412	300 000	20,00	300	655	882
Vahinkopalvelu Oy	1 342	3 413	840	46,67	252	1 593	336
Euro-Center Holding A/S, Tanska	12	3 364	800	20,00	DKK 800	681	-
Nordic Claims Service, Inc., Yhdysvallat	-382	1 248	100	50,00	USD 1	541	89
	556	54 105				17 469 ²⁾	15 794
Kiinteistöyhtiöt							
Kiinteistö Oy Electrocitiy I	-140	45 197	3 206	48,07	2 885	28 856	28 856
Kiinteistö Oy Eteläesplanadi 12	-	66 071	28	27,18	1	36 099	36 099
Asunto Oy Helsingin Korppaanmäki	6 820	76 429	500 000	50,00	500	-	48 400
Kiinteistö Oy Läkkitori	-36	23 124	15 489	46,67	15	11 259	-
Kiinteistö Oy Salomonkatu 7-9	-280	70 026	4 680	14,22 ³⁾	468	59 283	59 283
Muut (24 yhtiötä)						45 049	45 049
						180 546 ³⁾	217 687

¹⁾ Keskinäinen vakuutusyhtiö²⁾ Pääomaosuusmenetelmä³⁾ Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmarisen omistusosuus mukaan lukien 34,76 %⁴⁾ Korppaanmäki suhteellinen (50 %) yhdistelymenetelmä, muut hankintamenomenetelmä

Yhtiön nimi	Osakkeiden/ optio- todistuksien lukumäärä	Osuus kaikista osakkeista/ äänistä %	Nimellis- arvo	Konserni Emoyhtiö	
				1996	1996
				Kirjanpito- arvo	Kirjanpito- arvo
MUUT YRITYKSET					
Henkivakuutusosakeyhtiö Salama	20 000	1,00	200	1 000	1 000
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi, takuupääoma			3 000	3 000	3 000
Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ), Ruotsi	4 640 000	4,53	SEK 23 200	504 691	504 691
Vakuutusyhtiöt yhteensä				508 691	508 691
Aamulehti-yhtymä Oy	300 909	4,01/6,70	3 009	43 632	43 632
Aspoyhtymä Oy	236 905	5,17	2 369	7 710	7 710
Cultor Oy	218 600	0,95/0,82	2 623	47 933	47 933
Espoon Sähkö Oy	36 000	0,23	72	2 016	2 016
Finnlines Oy	480 000	2,50	4 800	6 143	6 143
Huhtamäki Oy	600 146	2,02/3,27	12 003	62 961	62 961
Instrumentarium Oy	93 600	0,46/0,47	936	15 554	15 554
Kemira Oy	1 780 000	1,38	17 800	73 738	73 738
Kesko Oy	1 428 500	1,58/0,04	14 285	92 710	92 710
Kone Oy	500 715	7,45/2,91	25 036	59 027	59 027
Lassila & Tikanoja Oy	199 700	3,13	1 997	21 028	21 028
Lemminkäinen Oy	1 505 400	9,29	15 054	59 614	59 614
Oy Leo-Longlife Ltd	33 682	3,06/0,60	337	3 166	3 166
Lännen Tehtaat Oy	156 000	2,42	1 560	6 832	6 832
Merita Oy	14 770 842	1,78/1,92	147 708	212 700	212 700
Metra Oy Ab	126 600	0,47/0,39	2 532	31 127	31 127
Neste Oy	834 800	0,85	8 348	68 694	68 694
Oy Nokia Ab	5 820 400	1,94/4,86	29 102	187 996	187 996
Orion-yhtymä Oy	432 300	0,86/0,60	4 323	53 200	53 200
Outokumpu Oy	245 000	0,20	2 450	19 232	19 232
Polar-Yhtymä Oy	3 310 976	2,85	33 110	21 852	21 852
Rauma Oy	711 001	1,32	7 110	59 162	59 162
Rautakirja Oy	596 815	9,21/10,60	11 936	26 988	26 988
Rautaruukki Oy	477 600	0,40	4 776	18 984	18 984
Raute Oy	25 000	0,66/0,10	250	1 000	1 000
Silja Oy Ab	1 343 980	6,16/6,42	26 880	49 727	49 727
Starckjohann Oy	1 585 434	1,22	1 585	11 337	11 337
Tamfelt Oy Ab	48 687	0,73/0,09	487	4 223	4 223
TT Tieto Oy	195 000	2,22	1 950	9 198	9 198
UPM-Kymmene Oy	13 597 000	5,09	135 970	355 061	355 061
Vaisala Oy	9 000	0,21/0,04	90	2 679	2 679
Valmet Oy	653 400	0,84	6 534	48 298	48 298
Werner Söderström Osakeyhtiö-WSOY	868 764	7,24/4,91	8 688	18 049	18 049
YIT-Yhtymä Oy	2 880 047	11,79	28 800	77 741	77 741
Aboa Venture Ky 1				1 171	1 171
Ab Chips Oy Ltd	43 770	1,31/2,33	438	8 822	8 822
Ecolution Oy	225	16,36	225	-	-
Finnventure Rahasto I Ky				15 854	15 854
Ilkka Oy	15 763	0,97/0,98	158	1 539	1 539
Innopoli Oy	49 500	7,16	4 950	2 216	2 216
Kytösuontien Pysäköinti Oy	238	5,62	1	3 099	
Martela Oy	95 100	4,58/1,22	951	10 351	10 351
MTV Oy	840	1,52	420	3 348	3 348
Olvi Oy	14 930	0,78/0,16	149	1 322	1 322
Oulun Teknologia kylä Oy	25 200	2,62	1 260	1 744	1 744
Penope Oy	136 274	16,22/1,61	681	3 134	3 134
Oy Radiolinja Ab	292	0,59/0,86	1 460	1 460	1 460
Rakentajain Konevuokraamo Oy	649 614	19,19/19,81	6 496	9 608	9 608
Sadepo Oy	170	19,19	1 700	1 700	1 700
Sato-Yhtymä Oy	136 162	10,81	1 362	1 951	1 951
Savon Teknia Oy	30 000	5,27	1 200	1 200	1 200
Sentra Oy	89 444	7,85/0,75	894	13 417	13 417
Som Oy, Arvopaperi- ja johdannaispörssi, selvitysyhtiö	31 000	3,08	2 170	2 170	2 170
Suomen Taloteollisuus Oy	219 883	14,61	1 869	-	-
Suomen Viestintärahasto Oy	5 000	3,74/0,30	500	1 000	1 000
Teknoventure Oy	10 000	1,28	1 000	1 000	1 000
Oy TKKK Education Ltd	10	10,00	10	10	10
Oy Villas Ab	30	11,19	6	4	4
EIC Corporation Ltd., Bermuda	40 000	2,59/3,08	USD 50	4 231	4 231
Europe Mid Cap Fund, Ranska	7 400			9 087	9 087
ISA Asian Growth Fund, Luxemburg	93 298			37 354	37 354
P.T.F. European Opportunity, Luxemburg	5 959			5 283	5 283
Pilkington plc, Iso-Britannia	1 547 923	0,15	GBP 774	19 063	19 063
Placements Obligations, Ranska	116			1 226	
Schroder Investment Selection Fund				5 576	5 576
Japanese Equity C, Luxemburg	180 000			7 866	7 866
Schroder Investment Selection Fund				10	10
Pacific Equity C, Luxemburg	260 000			10	10
SINSER (Bermuda) Ltd, Bermuda	1 800	15,00	USD 2	10	10
SINSER (Ireland) Ltd., Irlanti	750	15,00	IEP 1	10	10
SINSER (Luxembourg) S.à.r.l., Luxemburg	75	15,00	LUF 75	948	948
Trans Europe Fund N.V., Alankomaat	59 300			20 122	20 122
Ulkomaisia osakkeita ¹⁾				73 740	73 740
Muut osakkeet				42 165	41 054
Muut optiotodistukset				108	108
				2 600 912	2 595 476

¹⁾ 47:n eurooppalaisen yhtiön osakkeita, joiden ääniprosentit ovat 0,00050-0,02942 välillä

13 MUUT LAINASAAMISET

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
LAINASAAMISET VAKUUDEN MUKAAN RYHMITELTYINÄ				
Pankkitakaus	42 778	110 401	42 778	110 401
Vakuutuskirja	6	9	6	9
Asunto- ja kiinteistöasakeyhtiöiden osakkeet ja osuudet	92 700	95 232	92 700	95 232
Valtion, kuntien ja seurakuntien takaukset sekä kunnille ja seurakunnille myönnetyt lainat	162 548	228 235	162 548	228 235
Muut	38 475	82 515	96 399	178 555
Yhteensä	336 507	516 392	394 431	612 432
Rahalainat konserniyhtiöiden johdolle	3 365	2 747	3 365	2 747

Konsernin vähemmistöosakkaille ei ole myönnetty rahalainoja.

14 SAAMISET

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
Saamiset konserniyrityksiltä				
Jälleenvakuutustoiminnasta	-	-	15 608	19 692
Muut saamiset	11 312	13 300	27 862	31 548
Yhteensä	11 312	13 300	43 470	51 240
Saamiset osakkuusyrityksiltä				
Ensivakuutustoiminnasta	842	411	-	-
Jälleenvakuutustoiminnasta	658	-	658	-
Muut saamiset	10 003	1 840	18 080	1 742
Yhteensä	11 503	2 251	18 738	1 742

15 KALUSTO

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
Hankintameno 1.1.	139 362	180 100	131 742	171 934
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-15 972	-36 337	-15 116	-34 621
Hankinnat	54 845	22 831	52 204	21 183
Myynnit ja romutukset	-1 580	-27 232	-1 273	-26 754
Hankintameno 31.12.	176 655	139 362	167 557	131 742
Kertyneet suunnitelmapoistot 1.1.	79 630	113 057	75 429	107 732
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-15 972	-36 338	-15 116	-34 621
Suunnitelmapoistot	20 934	16 765	19 768	15 829
Myynnit ja romutukset	-755	-13 854	-494	-13 511
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	83 837	79 630	79 587	75 429
Ennakkomaksut	32	2	32	2
Hankintameno suunnitelmapoistojen jälkeen 31.12.	92 850	59 734	88 002	56 315
Kokonaispoistojen ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 1.1.	12 782	5 719	11 481	5 060
Suunnitelman ylittävät poistot	20 278	7 064	18 730	6 421
Kokonaispoistojen ja suunnitelmapoistojen kertynyt erotus 31.12.	33 060	12 782	30 211	11 481
Menojäännös kokonaispoistojen jälkeen 31.12.	59 790	46 952	57 791	44 834

16 OMA PÄÄOMA

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
SIDOTTU OMA PÄÄOMA				
Osakepääoma				
A-osakkeet, 10 ääntä/osake	103 200	103 200	103 200	103 200
B-osakkeet, 1 ääni/osake	100 350	100 350	100 350	100 350
	203 550	203 550	203 550	203 550
Vararahasto	946 018	946 018	945 434	945 434
Arvonkorotusrahasto				
Pääoma 1.1.	62 353	192 058	48 544	178 125
Arvonkorotusten peruutus	-4 032	-129 581	-	-129 581
Muuntoero	-	-124	-	-
	58 321	62 353	48 544	48 544
Rakennusrahasto				
Pääoma 1.1.	177	177	-	-
Konsernin kokoonpanon muutos	-177	-	-	-
	-	177	-	-
Muuntoerot				
Pääoma 1.1.	-8 737	3 277	-	-
Muutos	13 229	-12 014	-	-
	4 492	-8 737	-	-
Sidottu oma pääoma yhteensä	1 212 381	1 203 361	1 197 528	1 197 528
VAPAA OMA PÄÄOMA				
Käyttörahassto				
Pääoma 1.1.	70 607	80 501	87 845	89 246
Edellisen tilikauden voitosta	120 264	-8 493	114 568	-
Nostamattomat osingot	28	41	28	41
Edellisten tilikausien voitosta/tappiosta	9 805	-	-	-
Emoyhtiön osingonjakoon	-	-1 442	-	-1 442
	200 704	70 607	202 441	87 845
Lainanlyhennysrahasto				
Pääoma 1.1.	611	611	-	-
Konsernin kokoonpanon muutos	-611	-	-	-
	-	611	-	-
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus				
Pääoma 1.1.	51 166	62 602	-	-
Edellisen tilikauden voitosta	-2 539	-	-	-
Tilikauden voitosta	9 822	-11 436	-	-
	58 449	51 166	-	-
Edellisten tilikausien voitto/tappio				
Pääoma 1.1.	-11 001	-33 897	-	-
Edellisen tilikauden voitosta/tappiosta	-53 205	20 505	-	-
Käyttörahasstoon	-9 805	-	-	-
Konsernin kokoonpanon muutos	-2 802	-	-	-
Muuntoero	-8 704	2 391	-	-
	-85 517	-11 001	-	-
Edellisen tilikauden voitto	125 805	51 500	175 833	39 468
Emoyhtiön osingonjakoon	-61 065	-39 268	-61 065	-39 268
Käyttörahasstoon	-120 264	8 493	-114 568	-
Edellisten tilikausien voittoon/tappioon	53 205	-20 505	-	-
Vapaaehtoisin varauksiin ja poisteroon	2 539	-	-	-
Yleishyödyllisiin lahjoituksiin	-220	-220	-200	-200
	-	-	-	-
Tilikauden voitto	271 011	125 805	231 514	175 833
Vapaa oma pääoma yhteensä	444 647	237 188	433 955	263 678
Oma pääoma yhteensä	1 657 028	1 440 549	1 631 483	1 461 206
ARVONKOROTUSRAHASTO				
Käyttöomaisuuteen liittyvä	65 888	71 007	57 276	59 756
Sijoitusomaisuuteen liittyvä	35 939	34 852	33 108	30 628
Yhteensä	101 827	105 859	90 384	90 384
Rahastoannit	-41 840	-41 840	-41 840	-41 840
Vähemmistöosuus	-1 666	-1 666	-	-
Erotus	58 321	62 353	48 544	48 544

Vakuutusyhtiölain mukaan vain korotushetkellä käyttöomaisuuteen liittyvää arvonkorotusrahastoa voi käyttää rahastoantiin.

17 VARAUKSET	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
KERTYNYT POISTOERO				
Aineettomat hyödykkeet	67	101	-	-
Rakennukset	22 582	14 399	20 887	16 227
Kalusto	33 060	12 782	30 211	11 481
Yhteensä	55 709	27 282	51 098	27 708
VAPAAEHTOISET VARAUKSET				
Luottotappiovaraus				
Varaus 1.1.	20 309	19 963	19 700	19 400
Lisäys	157	346	330	300
Varaus 31.12.	20 466	20 309	20 030	19 700
Siirtymävaraus				
Varaus 1.1.	16 291	16 891	13 000	13 000
Käytetty hankintoihin	-14 800	-600	-13 000	-
Varaus 31.12.	1 491	16 291	-	13 000
Yhteensä	21 957	36 600	20 030	32 700
Varaukset yhteensä	77 666	63 882	71 128	60 408
Jaettu				
Omaan pääomaan	58 448	48 626		
Vähemmistöosuuteen	-2 529	-2 631		
Laskennalliseen verovelkaan	21 747	17 887		
	77 666	63 882		

18 KORVAUSVASTUU	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
KORVAUSVASTUUN KORKOUTUS				
Korvausvastuu				
Vastuun bruttomäärä	6 305 636	6 374 789	5 431 689	5 473 350
Korkoutuksen määrä (muut kuin eläkeluotoiset korvaukset)	-13 442	-113 443	-	-92 000
Vastuun nettomäärä	6 292 194	6 261 346	5 431 689	5 381 350
Jälleenvakuuttajien osuus				
Vastuun bruttomäärä	364 418	539 703	371 621	541 216
Omalla vastuulla olevan korvausvastuun nettomäärä	5 927 776	5 721 643	5 060 068	4 840 134
Vahinkoryhmät, joihin korkoutusta on sovellettu:				
	Korvausten keskimääräinen selviämisaika, vuotta		Käytetty korkokanta, %	
	1996	1995	1996	1995
Lakisääteinen tapaturmavakuutus, sairaanhoitokulut	-	7	-	5
Moottoriajoneuvonvastuu, sairaanhoitokulut	-	7	-	4,5
Bothnian vastuuvakuutus (ei kuitenkaan asbesti- ja ympäristösopimusten kollektiivisesti varattu korvausvastuu)	5,5	5,5	3	3
Bothnian yhdistelmävuokraus (ei meri)	4	4	3	3

19 VELAT	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
Velat konserniyrityksille				
Jälleenvakuutustoiminnasta	-	-	-	9 987
Lainat rahoituslaitoksilta	1 360	1 398	1 360	1 398
Eläkelainat	255 876	275 156	255 831	275 087
Muut velat	4 838	13 054	45 506	60 699
Yhteensä	262 074	289 608	302 697	347 171
Velat osakkuusyrietyksille				
Jälleenvakuutustoiminnasta	1 057	-	1 057	-
Muut velat	4 770	29 369	4 770	53 912
Yhteensä	5 827	29 369	5 827	53 912
VELAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT VIIDEN VUODEN TAI SITÄ PITEMMÄN AJAN KULUTTUA				
Lainat rahoituslaitoksilta	17 324	52 319	1 334	1 385
Eläkelainat	177 979	191 411	177 978	191 375
Yhteensä	195 303	243 730	179 312	192 760

20 VASTUUT JA MUUT SITOUKSET	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
KIINTEISTÖKIINNITYKSET				
Omien velkojen vakuudeksi	31 940	35 241	-	-
Konserniyritysten velkojen vakuudeksi	-	-	10 991	11 591
Yhteisyritysten velkojen vakuudeksi	20 250	20 250	-	-
Omiin tontteihin liittyvien veloitteiden vakuudeksi	520	520	360	360
	52 710	56 011	11 351	11 951
Kiinnityksiä vastaavat omat velat	19 212	22 304	-	-
PANITIT				
Omien velkojen vakuudeksi	269 204	119 007	192 171	11 543
Konserniyritysten velkojen vakuudeksi	-	-	52 514	76 535
	269 204	119 007	244 685	88 078
Pantteja vastaavat omat velat	188 998	229 667	112 163	126 994
TAKAUKSET				
Omien velkojen vakuudeksi	47 428	51 826	-	-
Konserniyritysten velkojen vakuudeksi	-	-	47 428	51 826
	47 428	51 826	47 428	51 826
Takauksia vastaavat omat velat	29 643	21 389	-	-
OPTIOSOPIMUKSET				
Kiinteistöjen myyntisopimukset				
Kirjanpitoarvo	6 931	1 130	1 029	1 130
Käypä arvo	7 902	2 000	2 000	2 000
Sovittu luovutushinta	5 902	-	-	-
Käyvän arvon ja luovutushinnan ero	2 000	2 000	2 000	2 000
MUUT SITOUKSET				
Sitouduttu merkitsemään Venture Capital -sijoitustoimintaa harjoittavien kommandiittiyhtiöiden yhtiöosuuksia	1 467	-	1 467	-

Konsernilla ei ole muita vastuusitoumuksia osakkuusyrietyksissä eikä johdannais- tai leasingisopimuksia.

21 KONSERNIN JOHDON ELÄKESITOUMUKSET
JA LAINAT

	Konserniyhtiöiden johto		Emoyhtiöiden johto	
	1996	1995	1996	1995
Hallintoneuvostojen ja hallitusten jäsenille sekä toimitusjohtajille myönnettyt lainat (sisältää myös Ilmarisen myöntämät lainat)				
Alkuperäinen pääoma	6 116	5 494	-	900
Jäljellä oleva pääoma	4 035	3 577	-	357
Korko	5,0-7,25 %	5,75-7,25 %		5,75 %
Laina-aika	4-26 v	5-10 v tai erääntyy vaadittaessa		5 tai 10 v tai erääntyy vaadittaessa
Vakuus	Kiinnitys tai asunto-osakkeita	Kiinnitys tai asunto-osakkeita		Kiinnitys tai asunto-osakkeita

Hallituksen jäsenillä on sama oikeus kuin muillakin Pohjola-yhtiöihin työsuhhteessa olevilla siirtyä täydelle 60 %:n vanhuuseläkkeelle 63 vuotta täytettyään, mikäli heille on siihen mennessä kertynyt vähintään 30 palvelusvuotta. Syyskuussa hyväksytyt varhaiseläkejärjestelyn piiriin kuului kaksi tytäryhtiöiden hallitusten jäsentä.

22 VAKAVARAISUUS

	Konserni		Emoyhtiö	
	1996	1995	1996	1995
TOIMINTAPÄÄOMA				
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	1 575 458	1 379 264	1 549 914	1 399 941
Vapaaehtoiset varaukset ja kertynyt poistoero	-	-	71 128	60 408
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	4 253 480	2 982 292	4 078 055	2 802 342
Muut erät	-87 111	-52 760	-175 889	-189 988
	5 741 827	4 308 796	5 523 208	4 072 703
TASOITUSMÄÄRÄ				
Runsaavahinkoisten vuosien varalle vakuutus tekniseen vastuuvulkaan sisältyvä tasoitus määrä	657 420	515 552	595 445	466 898
VÄHEMMISTÖOSUUS	25 472	23 610	-	-
VAKAVARAISUUSPÄÄOMA	6 424 719	4 847 958	6 118 653	4 539 601
Vakuutusyhtiö lain 11 luvun 2 §:n toimintapääomavaatimus			534 988	545 025
Tasoitus määrä suhteessa täyteen määräänsä			22 %	18 %
Vakavaraisuuspääoma suhteessa omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin	250 %	188 %	249 %	183 %
Vakavaraisuuspääoma suhteessa omalla vastuulla olevaan vakuutus tekniseen vastuuvulkaan vähennettynä tasoitus määrällä	94 %	74 %	103 %	80 %

Helsingissä 12. päivänä maaliskuuta 1997

Iiro Viinanen

Jukka Rantala

Pirkko Alitalo

Jorma Hämäläinen

Hannu Ketola

Jukka Peltola

Kari Puro

Tilintarkastuskertomus

VAKUUTUSOSAKEYYHTIÖ POHJOLAN OSAKKEENOMISTAJILLE

Olemme tarkastaneet Vakuutusosakeyhtiö Pohjolan kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.1996. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

KHT Tauno Haataja on vastannut valvontatilintarkastuksesta ja antanut siitä erillisen kertomuksen.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, että tilinpäätös on olenaisilta osin oikein laadittu. Hallinnon tarkastuksessa on

selvitetty hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien sosiaali- ja terveystieteiden määräysten ja muiden säännösten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot vakuutusyhtiölain mukaisen konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys tilikauden voiton käsittelystä on lain mukainen.

Olemme perehtyneet tilikauden aikana julkistettuun osavuosikatsaukseen. Käsityksemme mukaan se on laadittu sitä koskevien säännösten mukaisesti.

Helsingissä 26. päivänä maaliskuuta 1997

Tauno Haataja
KHT

Ulpu Laaksonen
KHT

Juha Wahlroos
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Hallintoneuvosto on tutustunut Vakuutusosakeyhtiö Pohjolan tilinpäätökseen ja siihen sisältyvään konsernitilinpäätökseen vuodelta 1996 sekä tilintarkastuskertomukseen eikä ole havainnut niissä seikkoja, jotka antaisivat aiheutta huomau-

tuksiin. Hallintoneuvosto puoltaa tämän vuoksi tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja konsernitaseen vahvistamista ja yhtyy hallituksen ehdotukseen voiton käyttämisestä.

Helsingissä maaliskuun 26. päivänä 1997

Hallintoneuvoston puolesta:

Tauno Matomäki
hallintoneuvoston puheenjohtaja

Tunnuslukujen laskentakaavat

Tunnusluvut on laskettu konsernin tietoina ja sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaisesti.

Konsernitilinpäätöksessä vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on jaettu toisaalta tilikauden tulokseen ja omaan pääomaan sekä toisaalta veroihin ja verovelkaan. Rahastoituihin arvонkorotuksiin ja arvostuseroihin liittyyvää lykättyä verovelkaa ei ole sisällytetty veroihin eikä verovelkaan, sillä sijoitukset ovat pitkäaikaisia ja niiden arvostuseroja tuloutetaan pitkän ajan kuluessa, jolloin tuloutuksella ei ole, saatujen osinkojen yhtiöveron hyvitys huomioon ottaen, välitöntä vaikutusta maksettavien verojen määrään.

LIKEVAIHTO =

- + Vakuutusmaksutuotot ennen luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta
- + Sijoitustoiminnan tuotot
- + Muut tuotot
- + Myynnin yhteydessä realisoituneet tuloutetut arvonkorotukset

KOKONAISVAKUUTUSMAKSUTULO =

Vakuutusmaksutulo ennen luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta

LIKEVOITTO TAI -TAPPIO =

Voitto tai tappio ennen tasoitusmäärän muutosta, sijoitusten arvonkorotuksia ja niiden oikaisua, satunnaiseriä ja veroja

OMAN PÄÄOMAN TUOTTO KÄYVIN ARVOIN (%) =

- ± Voitto tai tappio ennen satunnaiseriä ja veroja
- ± Arvonkorotusrahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus
- ± Sijoitusten arvostuserojen muutos
- Verot
- x 100
- + Oma pääoma
- + Vähemmistöosuus
- ± Sijoitusten arvostuserot (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

KOKONAISPÄÄOMAN TUOTTO KÄYVIN ARVOIN (%) =

- ± Voitto tai tappio ennen tasoitusmäärän muutosta, satunnaiseriä ja veroja
- + Vieraan pääoman korot ja kulut
- ± Arvonkorotusrahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus
- ± Sijoitusten arvostuserojen muutos
- x 100
- + Taseen loppusumma
- ± Sijoitusten arvostuserot (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

OMAVARAISUUSASTE KÄYVIN ARVOIN (%) =

- + Oma pääoma
- + Vähemmistöosuus
- ± Sijoitusten arvostuserot
- x 100
- + Taseen loppusumma
- ± Sijoitusten arvostuserot

HENKILÖSTÖN KESKIMÄÄRÄINEN LUKUMÄÄRÄ =

Tunnusluku on laskettu keskiarvona kuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Vuodesta 1995 alkaen laskelmaa on oikaistu yksinomaan osa-aikaisesti palveluksessa olleiden henkilöiden osalta.

VAHINKOSUHDE (%) =

- Korvauskulut
- x 100
- Vakuutusmaksutuotot

LIKEKULUSUHDE (%) =

- Liikekulut
- x 100
- Vakuutusmaksutuotot

YHDISTETTY KULUSUHDE (%) =

Vahinkosuuhde + liikekulusuhde

TOIMINTAPÄÄOMA (KONSERNI) =

- + Oma pääoma ehdotetun voitonjaon jälkeen
- ± Sijoitusten arvostuserot
- Aineettomat hyödykkeet
- ± Muut asetuksella säädetyt erät

VAKAVARAISUUSPÄÄOMA =

Toimintapääoma + tasoitusmäärä + vähemmistöosuus ehdotetun voitonjaon jälkeen

VAKAVARAISUUSPÄÄOMA PROSENTTEINA VASTUUVELASTA =

- Vakavaraisuuspääoma
- x 100
- + Vakuutustekninen vastuuvelka
- Tasoitusmäärä

VASTUUNKANTOKYKY (%) =

- Vakavaraisuuspääoma
- x 100
- Vakuutusmaksutuotot

OSAKEKOHTAINEN TULOS =

- ± Voitto tai tappio ennen satunnaiseriä ja veroja
- Verot
- Vähemmistön osuudet em. eristä
-
- Osakkeiden osakeantioikaistu keskimääräinen lukumäärä

OSAKEKOHTAINEN OMA PÄÄOMA =

- Oma pääoma
-
- Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä 31.12.

OSAKEKOHTAINEN SUBSTANSSI KÄYVIN ARVOIN =

- + Oma pääoma
- ± Sijoitusten arvostuserot
- Vähemmistön osuus arvostuseroista
-
- Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä 31.12.

OSAKEKOHTAINEN OSINKO =

- Tilikaudelta jaettu osinko
-
- Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä 31.12.

OSINKO TULOKSESTA PROSENTTEINA =

- Osakekohtainen osinko
- x 100
- Osakekohtainen tulos

EFEKTIIVINEN OSINKOTUOTTO (%) =

- Osakekohtainen osinko
- x 100
- Osakkeen osakeantioikaistu tilikauden viimeisen kauppapäivän kaupankäyntimäärillä painotettu keskikurssi

HINTA/VOITTO -SUHDE =

- Osakkeen osakeantioikaistu tilikauden viimeisen kauppapäivän kaupankäyntimäärillä painotettu keskikurssi
-
- Osakekohtainen tulos

OSAKKEIDEN OSAKEANTIOIKAISTU KESKIKURSSI =

- Osakkeen markkamääräinen kokonaisvaihto
-
- Vaihdetujen osakkeiden osakeantioikaistu keskimääräinen lukumäärä

OSAKKEIDEN OSAKEANTIOIKAISTU ALIN JA YLIN KURSSI =

Alin ja ylin kurssi julkisessa kaupankäynnissä

OSAKKEIDEN OSAKEANTIOIKAISTU KURSSI 31.12. =

Tilikauden viimeisen kauppapäivän kaupankäyntimäärillä painotettu keskikurssi

OSAKEKANNAN MARKKINA-ARVO =

Osakkeiden lukumäärä 31.12. x tilikauden viimeisen kauppapäivän kaupankäyntimäärillä painotettu keskikurssi

OSAKKEIDEN VAHDON KEHITYS =

Tilikauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä ja sen prosentuaalinen osuus osakesarjan kaikkien osakkeiden keskimääräisestä lukumäärästä

POHJOLAN HALLITUKSEN MUODOSTAVAT 1.7.1997 ALKAEN EDESSÄ ISTUVA
VUORINEUVOS TAUNO MATOMÄKI, JOKA ON HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA,
SEKÄ PROFESSORI OLAVI NEVANLINNA, KANSLERI AATTO PRIHTI,
TOIMITUSJOHTAJA PERTTI VOUTILAINEN, TOIMITUSJOHTAJA LARS-ERIC PETERSSON
JA VUORINEUVOS JAAKKO IHAMUOTILA.

Hallinto

HALLINTONEUVOSTO

Tauno Matomäki (* 1937)
vuorineuvos,
UPM-Kymmene Oy,
puheenjohtaja

Pertti Voutilainen (* 1940)
toimitusjohtaja,
Merita Pankki Oy,
varapuheenjohtaja

Antti Aarnio-Wihuri (* 1940)
hallituksen puheenjohtaja,
Wihuri Oy

Seppo Ahonen (* 1942)
diplomi-insinööri

Felix Björklund (* 1943)
toimitusjohtaja,
Oy Karl Fazer Ab

Mikko Ennevaara (* 1946)
ekonomi

Pertti Hellemaa (* 1930)
ekonomi

Pekka Herlin (* 1932)
hallituksen puheenjohtaja,
Kone Oy

Jaakko Ihamuotila (* 1939)
vuorineuvos, pääjohtaja,
Neste Oy

L.J. Jouhki (* 1944)
toimitusjohtaja,
Thomesto Trading Yhtiöt Oy

Erkki Järnefelt (* 1939)
toimitusjohtaja,
Siemens Osakeyhtiö

Eero Kinnunen (* 1937)
kauppaneuvos, pääjohtaja,
Kesko Oy

Pauli Komi (* 1936)
varatuomari,
kauppatieteiden tohtori h.c.

Juhani Maijala (* 1939)
toimitusjohtaja,
Lassila & Tikanoja-yhtymä

Markku Mannerkoski (* 1936)
pääjohtaja,
Valtion teknillinen
tutkimuskeskus

Jorma Ollila (* 1950)
toimitusjohtaja,
Nokia-yhtymä

Timo Peltola (* 1946)
toimitusjohtaja,
Huhtamäki Oy

Antti Potila (* 1938)
pääjohtaja,
Finnair Oy

Aatto Prihti (* 1939)
Helsingin kauppa-
korkeakoulun kansleri

Timo Rajala (* 1947)
toimitusjohtaja,
Pohjolan Voima Oy

Eva-Riitta Siitonen (* 1940)
kaupunginjohtaja,
Helsingin kaupunki

Matti Sundberg (* 1942)
vuorineuvos, pääjohtaja,
Valmet-Konserni

Ilkka Suominen (* 1939)
pääjohtaja,
Alko-Yhtiöt Oy

Heikki Tavela (* 1932)
pääkonsuli,
hallituksen puheenjohtaja,
Oy MK-tuote Ab

Martti Ursin (* 1934)
toimitusjohtaja,
Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva

Seppo Vikström (* 1956)
toimitusjohtaja,
Isku Oy

Björn Wolrath (* 1943)
johtaja,
Försäkringsaktiebolaget Skandia

HALLITUS 30.6.1997 SAAKKA

Iiro Viinanen (* 1944)
Pohjola-yhtiöiden pääjohtaja
sekä 1.7.1997 alkaen
Pohjolan toimitusjohtaja,
puheenjohtaja

Jukka Rantala (* 1951)
toimitusjohtaja 30.6.1997 saakka,
tutkimusjohtaja 1.7.1997 alkaen,
varapuheenjohtaja

Pirkko Alitalo (* 1949)
sijoitukset sekä 1.7.1997 alkaen
varatoimitusjohtaja

Jorma Hämäläinen (* 1937)
henkilövakuutus

Hannu Ketola (* 1947)
vahinkovakuutus

Jukka Peltola (* 1947)
ulkomaan vakuutus,
kotimainen jälleenvakuutus

Kari Puro (* 1941)
työeläkevakuutus,
Ilmarisen toimitusjohtaja

TILINTARKASTAJAT

Tauno Haataja
kauppatieteiden maisteri, KHT,
valvontatilintarkastaja

Juha Wahlroos
kauppatieteiden maisteri, KHT,
valvontatilintarkastajan varamies

Ulpu Laaksonen
ekonomi, KHT

VARATILINTARKASTAJAT

Sari Airola
ekonomi, KHT

Matti Nykänen
kauppatieteiden maisteri, KHT

SVH Coopers & Lybrand Oy
KHT-yhteisö

HALLITUS 1.7.1997 ALKAEN

Tauno Matomäki (* 1937)
vuorineuvos,
UPM-Kymmene Oy,
puheenjohtaja

Jaakko Ihamuotila (* 1939)
vuorineuvos, pääjohtaja,
Neste Oy

Olavi Nevanlinna (* 1948)
professori,
Teknillinen korkeakoulu

Lars-Eric Petersson (* 1950)
toimitusjohtaja,
Försäkringsaktiebolaget Skandia

Aatto Prihti (* 1939)
Helsingin kauppa-
korkeakoulun kansleri

Pertti Voutilainen (* 1940)
toimitusjohtaja,
Merita Pankki Oy

Avaintietoja

MMK	1992 ¹⁾	1993 ¹⁾	1994	1995	1996
Kokonaisvakuutusmaksutulo					
Pohjolan konserni	3 386	3 110	3 041	3 015	2 958
Ilmarisen konserni	5 534	6 247	6 576	7 277	8 282
Suomi-yhtiön konserni	940	1 122	1 184	1 890	2 987
Sijoitustoiminnan nettotuotto					
Pohjolan konserni	679	795	487	665	962
Ilmarisen konserni	2 531	2 925	2 245	2 531	2 964
Suomi-yhtiön konserni	594	742	498	675	1 056
Korvauskulut					
Pohjolan konserni	3 322	2 813	2 433	2 269	2 440
Ilmarisen konserni	6 011	6 343	7 220	7 079	7 843
Suomi-yhtiön konserni	1 086	1 148	901	1 062	1 061
Liikekulut					
Pohjolan konserni	632	552	518	521	565
Ilmarisen konserni	185	187	138	144	151
Suomi-yhtiön konserni	187	181	184	184	218
Vastuuvelka					
Pohjolan konserni	6 486	6 958	6 879	7 107	7 491
josta tasoitusmäärä	243	459	620	516	657
Ilmarisen konserni	32 155	36 398	39 266	42 832	46 881
Suomi-yhtiön konserni	7 160	7 815	8 935	10 353	13 204
Vakavaraisuuspääoma					
Pohjolan konserni	3 793	5 314	5 760	4 848	6 425
Ilmarisen konserni ²⁾	1 148	2 374	1 743	2 626	4 865
Suomi-yhtiön konserni	1 295	2 772	2 487	2 430	4 026
Taseen loppusumma					
Pohjolan konserni	9 373	9 639	9 576	9 719	10 316
Ilmarisen konserni	34 022	37 357	40 437	44 481	48 761
Suomi-yhtiön konserni	8 183	8 610	9 647	11 511	14 160
Henkilöstö keskimäärin					
Pohjolan konserni	2 620	2 512	2 533	2 359	2 255
Ilmarisen konserni	516	474	474	459	467
Suomi-yhtiön konserni	785	756	639	579	619

¹⁾ Ilmarisen luvut vanhan laskentakäytännön mukaan

²⁾ Ilmarisen emoyhtiön toimintapääoma

Tulosanalyysi ja toimintapääoma

MMK		Pohjolan konserni	Ilmarisen konserni	Suomi-yhtiön konserni	Yhteensä
KOKONAISVAKUUTUSMAKSUTULO	1996	2 958	8 282	2 987	14 227
	1995	3 015	7 277	1 890	12 182
Vakuutusmaksutulo (netto)	1996	2 604	8 222	2 955	13 781
	1995	2 565	7 215	1 836	11 616
Vakuutusmaksuvastuun muutos	1996	-36	-2 498	-2 140	-4 674
	1995	11	-2 198	-958	-3 145
Vastuuvajauksen muutos	1996		-117		-117
	1995		16		16
Korvauskulut	1996	-2 440	-7 843	-1 001	-11 284
	1995	-2 269	-7 079	-1 005	-10 353
Lakisääteiset maksut	1996		-144		-144
	1995		-158		-158
Liikekulut ja muut tuotot/kulut	1996	-564	-152	-210	-926
	1995	-521	-142	-184	-847
Sijoitustuotot/kulut ja osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	1996	962	2 964	1 056	4 982
	1995	675	2 531	675	3 881
LIIKEVOITTO	1996	526	432	660	1 618
	1995	461	185	364	1 010
Tasoituserien muutos	1996	-141		-37	-178
	1995	-191		-25	-216
Arvonkorotukset/oikaisu (Pohjola)	1995	3			3
Varaus asiakashyvityksiin ja lisätuihin	1996		-300	-273	-573
	1995		-108	-269	-377
Asiakashyvitysten tasausvastuun muutos	1996			-163	-163
	1995			-58	-58
Poikkeukselliset erät	1996			-112	-112
VOITTO/TAPPIO ENNEN SATUNNAISERÄÄ, VARAUKSIA JA VEROJA	1996	385	132	75	592
	1995	273	77	12	362
Satunnaiset tuotot/kulut	1996	-24		-6	-30
	1995	-96			-96
Varausten ja poistoeron muutos	1996		-110	1	-109
	1995		-62	31	-31
Verot	1996	-80	-4	-16	-100
	1995	-69	-3	-6	-78
Vähemmistöosuus	1996			-1	-1
	1995	6		2	8
TILIKAUDEN VOITTO	1996	281	18	53	352
	1995	114	12	39	165
TOIMINTAPÄÄOMA ¹⁾					
Oma pääoma	1996	1 576	136	506	2 218
	1995	1 379	130	452	1 961
Varaukset ja poistoero	1996		591	45	636
	1995		483	45	528
Osittamaton lisävaluutusvastuu	1996		113		113
Arvostuserot	1996	4 253	4 042	3 197	11 492
	1995	2 982	2 016	1 680	6 678
Muut erät	1996	-87	-17	-36	-140
	1995	-53	-3	-24	-80
YHTEENSÄ	1996	5 742	4 865	3 712	14 319
	1995	4 308	2 626	2 153	9 087

¹⁾ Ilmarisen luvut emoyhtiöstä

Henkilöstö

Pohjola-yhtiöissä työntekijöitä oli vuonna 1996 keskimäärin 3 398 henkilöä. Kentällä heistä työskenteli 1 105 ja pääkonttorissa 2 293 henkilöä.

HENKILÖSTÖSTRATEGIA UUDISTUI

Henkilöstöstrategia uudistettiin kesäkuussa. Se tukee entistä paremmin liiketoimintaa ja sen uudistamista. Asiakaslähtöisyys, moniosaaminen ja esimiehen vastuu ovat strategiassa keskeisiä. Myös henkilöstön hyvää työkykyä ja työsuhteturvaa painotetaan. Palkitseminen hyvistä työsuorituksista niin ikään korostuu. Tavoitteena on saavuttaa vakuutusalan paras ammattitaito ja palveluhalu.

MAHDOLLISUUS VARHAISELÄKKEESEEN

Pohjola-yhtiöt on pyrkinyt aina pitämään hyvää huolta henkilökunnastaan. Nyt yhtiö halusi palkita pitkäaikaisia, vanhoja työntekijöitään. Syyskuussa hyväksytyn eläkejärjestelyn mukaan kaikille vuonna 1938 ja sitä ennen syntyneille vähintään 30 vuotta palvelleille työntekijöille annettiin mahdollisuus siirtyä täysimääräistä vanhuuseläkettä vastaavalle varhaiseläkkeelle. Järjestely koski vajaata sataa yhtiöläistä. Pitkällä aikavälillä tämä panostus saa aikaan kustannussäästöjä ja kannattavuuden paranemista.

Työn tekemisen erilaisia muotoja on otettu varovaisesti käyttöön. Etätyöskentely, kotoa käsin tapahtuva työskentely, on jonkin verran lisääntynyt ja kokemukset ovat olleet myönteisiä.

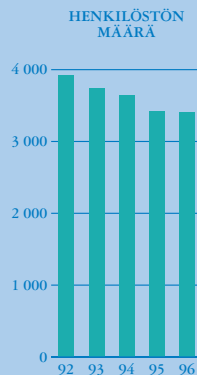
TOIMINTATAPA MUUTTUU

Yhtiön toimintatavan muutos, jossa asiakaslähtöisyys ja henkilökohtainen yrittäjäyys korostuvat, on mittava projekti. Osana tätä projektia on toteutettu henkilöstön osaamiskaritoitus, jonka perusteella valmistuvat yksilölliset kehityssuunnitelmat. Yli 2 000 yhtiömäläisen osaaminen on jo selvitetty.

ASIAKASPALVELUUN PANOSTETAAN

Asiakaspalvelun parantaminen on keskeinen kehittämisaalue Pohjola-yhtiöissä. Tämän kehityksen tukemiseksi toteutettiin useita mittavia toimenpiteitä. Pääkonttorin vahinkovakuutusorganisaatio ryhmiteltiin selkeästi kolmeen asiakasryhmään: yksityistaloudet, yritykset ja suurasiaakkaat. Näin varmistetaan kokonaisvaltainen kehittäminen kussakin asiakasryhmässä. Kentällä on samanaikaisesti jatkettu asiakasryhmäkohtaista erikoistumista. Pienyritysten hoitoa on kehitetty vastaamaan paremmin tulevia haasteita. Myös ohjausta on muutettu. Pääkonttorissa ja kentällä tulostamittaus toteutetaan samoja periaatteita noudattaen. Alueorganisaatioita tiivistettiin supistamalla alueyksiköiden määrä kuudeksi.

Järjestelmäkehitystä jatkettiin edellisvuonna käynnistetyllä tavalla. Pohjola 2000-kehittämiskokonaisuus sisältää tietojärjestelmäympäristön uusimisen. Näkyvin tulos oli kentän koko työasemakannan vaihtaminen nykyaikaisiksi työasemiksi. Uusien järjestelmien käyttöönotto on aloitettu asteittain vuoden 1997 alkupuolella. Myös vuoden 2000 edellyttämät muutokset on käynnistetty.

Henkilövakuutus

Henkilövakuutuksen kasvu jatkui erittäin voimakkaana. Säästämismarkkinoiden murros on lisännyt vakuutussäästämisen suosiota. Sysäyksen tähän antoi pankkien pitkäaikais- talletusten verovapauden poistuminen. Myös työeläketurvaan liittyvät tarkistukset ja niiden mukanaan tuoma keskustelu palkansaajien eläketurvasta ovat lisänneet kiinnostusta vapaaehtoisin eläkevakuutuksiin.

Säästöjen uudelleen jako on lisännyt kilpailua ja tuonut alalle pankkien vakuutusyhtiöt. Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden kiinnostus on niin ikään nousussa. Kilpailun lisääntyessä myös tuotteisto on monipuolistunut. Tuoteinnovaatiot ovat liittyneet vakuutussäästämiseen, jonka kasvu jatkuu useita vuosia. Kiinnostus riskivakuuttamiseen sen sijaan on ollut laimeata.

VAKUUTUSTOIMINNAN KEHITYS

Suomi-yhtiö on tytäryhtiönsä Salaman kanssa ollut henkilövakuutustuotteiston eturivin uudistaja. Markkinoille tuomansa kapitalisaatiosopimuksen ansiosta konserni kasvatti kokonaismaksutuloaan vuonna 1996 lähes 3 miljardiin markkaan. Tästä kapitalisaatiosopimusten osuus oli 38 % eli 1 123 miljoonaa markkaa. Tavanomaisen henkivakuutuksen maksutulo laski 947 miljoonaa markkaan, 6 %, koska kapitalisaatiosopimukset tulivat suurelta osin yritysten kertamaksuisten henkivakuutusten tilalle.

Eläkevakuutuksen maksutulo niin yksilöllisen kuin ryhmäeläkevakuutuksenkin osalta kehittyi myönteisesti. Eläkevakuutuksen kokonaismaksutulo nousi 609 miljoonasta markasta 841 miljoonaa markkaan.

Konsernin 2 987 miljoonan markan kokonaismaksutulosta Salaman osuus oli 1 680 miljoonaa markkaa.

MARKKINAOSUUS

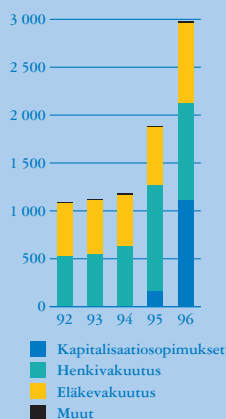
Konsernin ensisijainen tavoite on kannattava kasvu. Toimintaa suunnataan niin, että osuudet eri tuotealueilla ovat tasapainossa. Painopiste on kasvavilla vakuutussäästömarkkinoilla pitkäaikaissäästämistä korostava. Jatkuvamaksuisten säästövakuutusten osuutta kasvatetaan. Riskivakuutukset ovat perheen elinkaaren alkutaipaleen vakuutuksia ja edelleen tärkeä osa yksityistalouksien kokonaismaksuturva.

Kokonaismarkkinaosuus oli 25,1 % (25,7 %) ja ilman eläkesäätiöiden purkua 24,8 % (39,2 %).

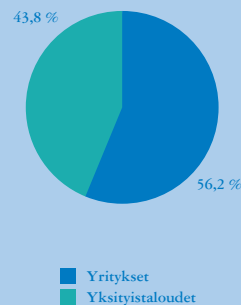
VAKUUTUSLIIKE

Vakuutusliikkeen tulos säilyi hyvänä. Riskiliikkeen tulos oli ylijäämäinen ja edellisen vuoden tasolla. Kustannusliikkeen tulos oli tyydyttävä. Liikekulut kohosivat vakuutusten myynnin voimakkaan kasvun seurauksena. Vakuutuksen kulut painottuvat vakuutuksen alkuvuosiin. Niistä saatavat tulot taas kertyvät pitkällä aikavälillä.

KOKONAISVAKUUTUS-
MAKSUTULO, Mmk

KOKONAISVAKUUTUSMAKSUTULO
ASIAKASRYHMITTÄIN

VAKAVARAISUUS

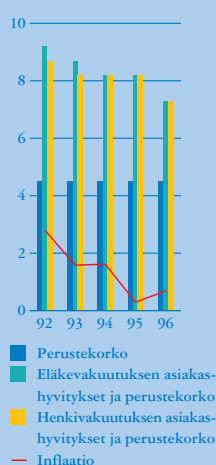
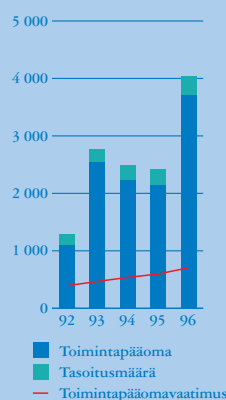
Konsernin vakavaraisuus vahvistui merkittävästi. Vakavaraisuuspääoma kasvoi 2 430 miljoonasta markasta 4 026 miljoonaan markkaan. Vakavaraisuus on edellytys menestyksellälle kilpailulle. Vakavaraisuuden ansiosta on voitu rakentaa monipuolinen sijoituskanta, joka on takeena hyvälle asiakaseduulle. Suomi-yhtiö ja Salama antavat vuodelta 1996 asiakkaidensa vakuutussäästöille 4,5 %:n perustekorona lisäksi parhaimmillaan 2,7 %:n asiakashyvitykset.

Vakuutusmaksutulon nopea kasvu vaikuttaa yleensä vaka-

varaisuuteen alentavasti. Vakavaraisuutta syntyy kolmesta lähteestä: vakuutusliikkeen ja sijoitustoiminnan tuloksesta, omaa pääomaa lisäämällä tai omaisuuden arvojen noususta. Arvostuserot syntyvät suotuisan markkinahintakehityksen seurauksena yleensä pitkän aikavälin kuluessa. Oman pääoman lisääminen voidaan toteuttaa korottamalla perus- tai osakepääomaa, tai käyttämällä hyväksi omaan pääomaan rinnastettavia rahoitusjärjestelyjä. Vakavaraisuuden muodostumisessa mm. myyntivoitoilla on osansa. Konsernin vakavaraisuuden korkea taso on säilynyt myös nopean kasvun aikana.

SUOMI-SALAMA LYHYESTI

		1992	1993	1994	1995	1996
Kokonaisvakuutusmaksutulo	Mmk	1 094	1 122	1 184	1 890	2 987
Korvauskulut	Mmk	-1 086	-1 148	-901	-1 062	-1 061
Liikekulut	Mmk	-187	-181	-184	-184	-218
Sijoitustoiminnan nettotuotto	Mmk	594	742	498	675	1 056
Liikevoitto	Mmk	302	482	218	364	660
Taseen loppusumma	Mmk	8 183	8 610	9 647	11 511	14 160
Vakavaraisuuspääoma	Mmk	1 295	2 772	2 487	2 430	4 026
Vastuovelka	Mmk	7 160	7 815	8 935	10 353	13 204
Sijoituskanta käyvin arvoin	Mmk	8 338	10 278	11 110	12 622	16 723
Vakavaraisuusaste	%	119	136	129	124	131
Henkilöstö keskimäärin		785	756	639	584	619

ASIAKASHYVITYKSET,
%VAKAVARAISUUS-
PÄÄOMA, Mmk

.....
JOS NOUSEE AIKAISIN YLÖS KOLMENA AAMUNA, SAA YHDEN PÄIVÄN LISÄÄ.

Työeläkevakuutus

TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN KEHITYS

Vuoden 1996 alusta työeläkejärjestelmään tehtiin mittavia muutoksia. Muutoksella sopeutettiin työeläkejärjestelmää ennakoituun talouskehitykseen. Vanhuuseläkeindeksi muuttui, ennen vanhuuseläkeikää alkavan eläkkeen ns. tulevan ajan karttuma pieneni, kuntoutus tehostui ja eläkepalkka määräytyy siirtymäajan jälkeen 10 vuoden ansiosta aikaisemman 4 vuoden sijasta.

Työmarkkinaosapuolten ja eläkelaitosten yhteistyönä tehdyssä sijoitus selvityksessä etsittiin ratkaisuja sijoitusympäristön muutosten asettamiin vaatimuksiin. Tehtyjen muutosten avulla eläkeyhtiöllä on mahdollisuus muodostaa aikaisempaa monipuolisempi sijoitussalkku ja pyrkiä sitä kautta entistä parempiin tuottoihin. Paremmat sijoitustuotot voivat vähentää maksun korotuspainetta tulevaisuudessa. Sijoitusuudistukseen kytkeytyy myös eläkeyhtiöiden hallinnon uudistus. Sen tarkoituksena on varmistaa työeläkeyhtiöiden sijoitustoiminnan itsenäinen asema ja riippumattomuus. Lakiesitys käsitellään eduskunnassa kevään 1997 aikana.

ELÄKEPÄÄTÖKSET MUTTA NOPEAMMIN

Ilmarisen tavoitteena on nopea, virheetön ja kustannuksiltaan tehokas eläkepalvelu. Eläkehakemusten käsittelyajat ovat Ilmarisessa kaikissa eläkelajeissa lyhyemmät kuin muissa eläkelaitoksissa keskimäärin.

Vuoden 1996 päättyessä Ilmarinen maksoi eläkettä 184 607 eläkkeensaajalle yhteensä 6 769 miljoonaa markkaa, mikä on 8,7 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Eläkkeensaajien lukumäärä kasvoi vuoden aikana 3 %.

VAKUUTUSMAKSUTULO JA MAKSUTASO

Ilmarisen vakuutusmaksutulo oli 8 222 miljoonaa markkaa eli 14 % edellisvuotista korkeampi. Kasvu johtui sekä maksun perusteena olevan palkkasumman että maksutason noususta.

Vuoden 1996 lopussa Ilmarisessa oli vakuutettuna yhteensä 277 000 TEL-alojen työntekijää, mikä merkitsee 4,2 %:n kasvua.

Keskimääräinen TEL-maksu oli 21,1 % palkasta. Työntekijän osuus siitä oli 4,3 ja työnantajan 16,8 %-yksikköä. Vuonna 1997 maksu on 21,2 % palkasta.

Ilmarisen markkinaosuus vakuutusmaksuista on ollut noin 33 % ja se saattoi hieman kasvaa.

TULOS JA VAKAVARAISUUS PARANIVAT

Työeläkevakuutusyhtiöiden toiminnan tehokkuutta mitataan ns. hoitokustannustuloksella. Se ilmoittaa kuinka paljon toimintakustannusten kattamiseen tarkoitetuista tuotoista jäi käyttämättä. Ilmarisessa tämä ylijäämä oli 45 miljoonaa markkaa eli 18 %. Edellisellä vuonna 41 miljoonaa markkaa ja 17 %. Sijoitustoiminnan ylijäämä oli 485 miljoonaa markkaa, edellisellä vuonna 184 miljoonaa markkaa.

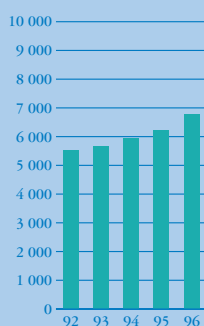
Ilmarisen vakavaraisuus vahvistui edelleen pörssikurssien nousun seurauksena. Toimintapääoma lisääntyi 2 239 miljoonalla markalla ja oli vuoden lopussa 4 865 miljoonaa markkaa.

Yhtiön hyvä tulos mahdollisti aikaisempaa selvästi paremmat asiakasedut. Tulevia asiakasyhtymänsä varten siirrettiin ositettuun lisävakuutusrahastoon 300 miljoonaa markkaa.

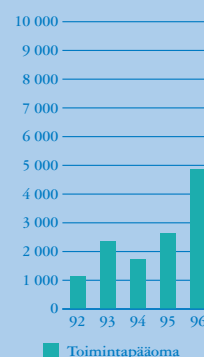
VAKUUTUSMAKSUTULO,
Mmk

MAKSETUT
ELÄKKEET, Mmk

VAKAVARAISUUS,
Mmk

Sijoituskanta

MMK		Pohjolan konserni	Ilmarisen konserni	Suomi-yhtiön konserni	Yhteensä
KÄYPÄ ARVO					
Lyhytaikaiset sijoitukset	1996	351	2 553	854	3 758
	1995	758	2 766	1 071	4 595
	1994	642	3 734	852	5 228
Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitukset	1996			69	69
	1995			51	51
	1994			45	45
Sijoituslainat	1996	747	1 675	257	2 679
	1995	994	2 459	308	3 761
	1994	1 317	2 941	395	4 653
Vakuutusmaksulainat	1996		11 296		11 296
	1995		14 654		14 654
	1994		15 415		15 415
Joukkolainat	1996	2 879	21 205	6 858	30 942
	1995	1 925	13 575	4 746	20 246
	1994	1 148	7 115	3 092	11 355
Osakkeet	1996	6 071	6 572	5 384	18 027
	1995	4 325	3 644	3 030	10 999
	1994	4 736	3 365	2 939	11 040
Kiinteistöisijoitukset	1996	2 923	4 882	3 301	11 106
	1995	3 002	4 641	3 416	11 059
	1994	3 757	4 534	3 787	12 078
Muut sijoitukset	1996	51	408		459
	1995	67	715		782
	1994	84	307		391
Yhteensä	1996	13 022	48 591	16 723	78 336
	1995	11 071	42 454	12 622	66 147
	1994	11 684	37 411	11 110	60 205
ARVOSTUSERO					
Joukkolainat ja lyhytaikaiset sijoitukset	1996	120	1 436	537	2 093
	1995	65	663	325	1 053
	1994	5	-259	6	-248
Osakkeet	1996	3 412	2 100	2 061	7 573
	1995	2 197	919	743	3 859
	1994	2 652	1 194	1 223	5 069
Kiinteistöisijoitukset	1996	721	499	599	1 819
	1995	720	441	612	1 773
	1994	1 042	264	664	1 970
KIRJANPITOARVO YHTEENSÄ					
	1996	8 769	44 556	13 526	66 851
	1995	8 089	40 431	10 942	59 462
	1994	7 985	36 212	9 217	53 414
SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO 1996					
Käteistuotot					
Korot		328	2 330	494	3 152
Osingot		170	125	83	378
Kiinteistötuotot		124	297	176	597
Muut sijoitustuotot		7	6	7	20
Yhteensä		629	2 758	760	4 147
Arvonmuutos tuloslaskelmassa					
Myyntivoitot/tappiot		359	280	210	849
Arvonlennukset		-43	-13	-30	-86
Palautuneet arvonalennukset		136	147	132	415
Poistot kiinteistöistä		-70	-185	-63	-318
Arvonkorotukset/oikaisut		-	-6	5	-1
Yhteensä		382	223	254	859
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korot ja kulut		-18	-1	-14	-33
Sijoitusten hoitokulut		-31	-16	-17	-64
Yhteensä		962	2 964	983	4 909
Osakkuusyrietykset		-	-	73	73
Yhteensä		962	2 964	1 056	4 982

Merkittävimmät osakeomistukset

	Pohjolan konserni		Ilmarisen konserni		Suomi-yhtiön konserni		Yhteensä	
	Prosenttia osake- pääomasta	äänistä	Prosenttia osake- pääomasta	äänistä	Prosenttia osake- pääomasta	äänistä	Prosenttia osake- pääomasta	äänistä
PÖRSSIYHTIÖT								
Aamulehti-yhtymä Oy	4,0	6,7	3,6	4,4	0,1	0,2	7,7	11,3
Aspoyhtymä Oy	5,2	5,2	4,3	4,3	2,5	2,5	12,0	12,0
Cultor Oy	1,0	0,8	2,7	1,0	1,3	0,4	5,0	2,2
Espoon Sähkö Oy	0,2	0,2	2,5	2,5	2,1	2,1	4,8	4,8
Finnair Oy			2,7	2,7	2,1	2,1	4,8	4,8
Finnlines Oy	2,5	2,5	3,8	3,8	3,7	3,7	10,0	10,0
Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ), Ruotsi	4,5	4,5	2,6	2,6	3,4	3,4	10,5	10,5
Huhtamäki Oy	2,0	3,3	5,4	11,6	2,6	3,3	10,0	18,2
Instrumentarium Oy	0,5	0,5	2,6	2,5	2,3	2,2	5,4	5,2
Kemira Oy	1,4	1,4	2,0	2,0	1,5	1,5	4,9	4,9
Kesko Oy	1,6	0,0	2,6	0,1	2,1	0,1	6,3	0,2
Kone Oy	7,5	2,9	2,6	1,0	3,1	1,2	13,2	5,1
Lassila & Tikanoja Oy	3,1	3,1	2,8	2,8	1,8	1,8	7,7	7,7
Lemminkäinen Oy	9,3	9,3			0,9	0,9	10,2	10,2
Oy Leo-Longlife Ltd	3,1	0,6	4,0	0,8			7,1	1,4
Merita Oy	1,8	1,9	1,2	1,3	1,8	1,9	4,8	5,1
Metra Oy Ab	0,5	0,4	0,9	0,8	0,7	0,7	2,1	1,9
Metsä-Serla Oy			1,3	2,5	0,0	0,0	1,3	2,5
Neste Oy	0,9	0,9	0,9	0,9	0,7	0,7	2,5	2,5
Oy Nokia Ab	1,9	4,9	1,3	3,0	1,1	2,8	4,3	10,7
Nokian Renkaat Oy			3,6	3,6	2,3	2,3	5,9	5,9
Orion-yhtymä Oy	0,9	0,6	2,3	1,2	1,5	0,8	4,7	2,6
Outokumpu Oy	0,2	0,2	1,8	1,8	0,9	0,9	2,9	2,9
Vakuutusosakeyhtiö Pohjola					25,0	38,8	25,0	38,8
Rauma Oy	1,3	1,3	1,8	1,8	1,9	1,9	5,0	5,0
Rautakirja Oy	9,2	10,6	1,0	1,0	2,8	3,3	13,0	14,9
Rautaruukki Oy	0,4	0,4	2,6	2,6	1,4	1,4	4,4	4,4
Silja Oy Ab	6,2	6,4	0,4	0,8	0,6	0,7	7,2	7,9
OY Stockmann AB			3,2	0,5	0,7	0,1	3,9	0,6
Suunto Oy			2,7	2,7	2,9	2,9	5,6	5,6
TT Tieto Oy	2,2	2,2	1,0	1,0	2,5	2,5	5,7	5,7
UPM-Kymmene Oy	5,1	5,1	4,2	4,2	1,5	1,5	10,8	10,8
Valmet Oy	0,8	0,8	3,4	3,4	1,4	1,4	5,6	5,6
Werner Söderström Osakeyhtiö - WSOY	7,2	4,9	3,0	5,6	1,3	0,3	11,5	10,8
YIT-Yhtymä Oy	11,8	11,8	1,2	1,2	2,7	2,7	15,7	15,7
MUUT YHTIÖT								
Ab Chips Oy Ltd	1,3	2,3					1,3	2,3
Helsinki Media Company Oy	0,5	0,5	2,1	1,1			2,6	1,6
Innopoli Oy	7,2	7,2	3,2	3,2	11,1	11,1	21,5	21,5
Martela Oy	4,6	1,2					4,6	1,2
MTV Oy	1,5	1,5	0,8	0,8	0,5	0,5	2,8	2,8
Olvi Oy	0,8	0,2	4,8	1,0	4,3	0,9	9,9	2,1
Penope Oy	16,2	1,6					16,2	1,6
Rakentajain Konevuokraamo Oy	19,2	19,8			14,4	18,7	33,6	38,5
Sanoma Osakeyhtiö	0,8	0,8	3,5	1,9			4,3	2,7
Sato-Yhtymä Oy	10,8	10,8	7,7	7,7			18,5	18,5
Sentra Oy	7,9	0,8	1,5	1,0			9,4	1,8

.....
Ei TYYNÄ MERI TAITAVAA MERIMIESTÄ TEE.

Taphtumia 1996

TAMMIKUUSSA

- Pohjola-yhtiöiden lääketieteen palkinto myönnettiin professori Kimmo Mustakalliolle tunnustuksena hänen kotimaisista ja kansainvälisistä ansioistaan kudoskemian allalla.
- Pohjola-yhtiöiden hallintoneuvostojen työvaliokunta ja hallintoneuvostot kokoontuivat 25.1.1996 tekemään lopulliset päätökset pääjohtajakysymyksessä. Valtionvarainministeri Iiro Viinanen valittiin Pohjola-yhtiöiden pääjohtajaksi 1.3.1996 alkaen.

MAALISKUUSSA

- Pohjolan ja ruotsalaisen vakuutusyhtiö Skandian kesken ei ole vireillä omistusjärjestelyjä, kerrottiin Pohjolan pörssitiedotteessa.
- Suomi-Salaman vuoden 1995 tulos julkistettiin 6.3.1996. Yhtiön kehitys on ollut myönteistä.
- Pohjola julkisti 15.3.1996 tilinpäätöstiedotteen vuodelta 1995. Yhtiön tulos parani 400 miljoonaa markkaa.
- Pohjolan kotisivut avattiin Internetissä.

HUHTIKUUSSA

- Pohjola-yhtiöt ilmoitti hyväksyneensä Keskon tarjouksen Tukon osakkeista sekä ilmoitti niiden kauppahinnan ja myyntivoiton.
- Pohjolan yhtiökokous oli 29.4.1996. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin vuorineuvos Tauno Matomäki.
- Pohjola Linkin rahastoja täydennettiin maailmanlaajuisen varainhoitoyhtiön Gartmore Asset Management Limitedin rahastoilla.

TOUKOKUUSSA

- Suomi-yhtiön vakuutuksenottajien edustajiston kokous pidettiin 8.5.1996. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin professori Olavi Nevanlinna.

ELOKUUSSA

- Pohjolan osavuositarkastus julkistettiin 22.8.1996. Liikevoitto ja vakavaraisuus kasvoivat.
- Pohjolan Perheviikkojen teemana on "Vakuuta kalleimpasi kaiken varalta". Kampanja kohdistuu henkilövakuutuksiin.

SYYSKUUSSA

- Yli 700 pohjolalaista vietti yhdessä urheilupäivää Vierumäellä.
- Ilmarinen avasi omat kotisivunsa Internetissä.
- Maan johtavana urheilijoiden vakuuttajana Pohjola teki Hiihtoliiton kanssa yhteistyösopimuksen.

LOKAKUUSSA

- Pohjolan uusi puhelinvaihteen numero on 010 559 11. Siihen voi soittaa kaikkialta maasta paikallispuhelun hinnalla.
- 9-vuotias Pirita Tammela sai kuudennen Pohjolan riskienhallinnan turvallisuuspalkinnon pelastettuaan kaksi pikkuveljeään liekeistä.
- Ilmarinen kehitti ensimmäisenä eläkeyhtiönä uuden tietoliikenne-ratkaisun TEL-tietojen ilmoittamiseen. AINO-palvelun (asiakkaan ilmoitukset nopeasti) avulla asiakkaat voivat välittää Internetin kautta TEL-ilmoituksensa Ilmariseen suoraan omalta mikrooltaan.

MARRASKUUSSA

- Työeläkeyhtiöiden sijoitustoimintaa selviteltyt ns. Puron työryhmä sai työnsä valmiiksi ja luovutti sen ministeri Sinikka Mönkäreelle 6.11.1996. Uusi laki astui voimaan tämän vuoden alusta.

JOULUKUUSSA

- Ilmarisen perustamisesta tuli 14.12.1996 kuluneeksi 35 vuotta.
- Eurooppalaisen kymmenes Euro-Center -vahinkotoimisto avattiin St. Gallenissa Sveitsissä.

Kotimaassa

Puhelin-Pohjola 9800-4800 kaikkialla Suomessa.

ETELÄINEN YKSITYISALUEYKSIKKÖ

ETELÄINEN YRITYSALUEYKSIKKÖ

Helsinki

Puhelinpalvelu,
puh. 010 55 88 00, faksi 010 559 3083
Lapinmäentie 1,
puh. 010 559 504, faksi 010 559 5904
Aleksanterinkatu 15,
puh. 010 558 500, faksi 010 559 5900
Siltasaarenkatu 18-20,
puh. 010 559 501, faksi 010 559 5901
Puutarhurinkuja 2,
puh. 010 559 505, faksi 010 559 5905
Pasilan asema,
puh. 010 559 509, faksi 010 559 4461
Itäkeskus, Tallinnanaukio 6,
puh. 010 559 502, faksi 010 559 5902
Ala-Malmin tori 5,
puh. 010 559 503, faksi 010 559 5903

Espoo

Tapiola, Länsituulentie 6,
puh. 010 559 506, faksi 010 559 5906
Espoonlahti, Espoonl.katu 4-6,
puh. 010 559 507, faksi 010 559 5907
Leppävaara, Lääkkisepänkuja 3,
puh. 010 559 512, faksi 010 559 5877
Muurala, Espoonatori,
puh. 010 558 211, faksi 010 558 2911

Vantaa

Myyrämäki, Liesikuja 4,
puh. 010 558 212, faksi 010 558 291
Tikkurila, Peltolantie 2,
puh. 010 559 508, faksi 010 559 5908

Hyvinkää, Hämeenkatu 14,

puh. 010 558 217, faksi 010 558 2917

Järvenpää, Sibeliuksenkatu 23,

puh. 010 558 216, faksi 010 558 2916

Karkkila, Huhdintie 10-12,

puh. 010 558 220, faksi 010 558 2920

Kerava, Kauppakaari 1,

puh. 010 558 215, faksi 010 558 2915

Kirkkonummi, Kirkkotallintie 4,

puh. 010 558 223, faksi 010 558 2923

Lohja, Laurinkatu 52,

puh. 010 558 222, faksi 010 558 2922

Mäntsälä, Vanha Porvoontie 2,

puh. 010 558 214, faksi 010 558 2914

Nurmijärvi, Pratikankuja 3,

puh. 010 558 219, faksi 010 558 2919

Nummela, Tuusantie 1,

puh. 010 558 221, faksi 010 558 2921

Porvoo, Runeberginkatu 36,

puh. 010 558 213, faksi 010 558 2913

Tammisaari, Vihlerlehdonkatu 11,

puh. 010 558 224, faksi 010 558 2924

LÄNTINEN ALUEYKSIKKÖ

Turku, Yliopistonkatu 21,

puh. 010 558 310, faksi 010 558 3910

Forssa, Hämeentie 11,

puh. 010 558 317, faksi 010 558 3917

Huittinen, Karpintie 8,

puh. 010 558 318, faksi 010 558 3918

Kaarina, Kuskinkatu,

puh. 010 558 311, faksi 010 558 3911

Kankaanpää, Kunink.läht.katu 8,

puh. 010 558 322, faksi 010 558 3922

Laitila, Vihtorinkatu 2,

puh. 010 558 323, faksi 010 558 3923

Loimaa, Kauppalankatu 13,

puh. 010 558 316, faksi 010 558 3916

Maarianhamina, Norragatan 5,

puh. 018 190 79, faksi 018 176 79

Pori, Isolinnankatu 22,

puh. 010 558 320, faksi 010 558 3920

Raisio, Tasalanaukio 5,

puh. 010 558 312, faksi 010 558 3912

Rauma, Nortamonkatu 18,

puh. 010 558 321, faksi 010 558 3921

Salo, Helsingintie 7,

puh. 010 558 314, faksi 010 558 3914

Somero, Joensuuentie 29,

puh. 010 558 315, faksi 010 558 3915

Uusikaupunki, Koulukatu 3,

puh. 010 558 313, faksi 010 558 3913

KESKINEN ALUEYKSIKKÖ

Tampere, Hämeenkatu 7,

puh. 010 558 410, faksi 010 558 4910

Alajärvi, Järvikatu,

puh. 010 558 429, faksi 010 558 4929

Alavus, Kuulantie 3,

puh. 010 558 428, faksi 010 558 4928

Hämeenlinna, Hallituskatu 14,

puh. 010 558 420, faksi 010 558 4920

Jyväskylä, Vapaudenkatu 48-50,

puh. 010 558 433, faksi 010 558 4933

Jämsä, Keskuskatu 8,

puh. 010 558 438, faksi 010 558 4938

Kangasala, Kuohunharjuntie 31,

puh. 010 558 411, faksi 010 558 4911

Kauhajoki, Topeeka 24,

puh. 010 558 427, faksi 010 558 4927

Keuruu, Keuruuntie 10,

puh. 010 558 437, faksi 010 558 4937

Kokkola, Tehtaankatu 12,

puh. 010 558 432, faksi 010 558 4932

Lammi, Mommilantie 16,

puh. 010 558 419, faksi 010 558 4919

Lapua, Poutuntie 7,

puh. 010 558 430, faksi 010 558 4930

Mänttä, Ratakatu 10,

puh. 010 558 415, faksi 010 558 4915

Nokia, Välimäenkatu 12,

puh. 010 558 412, faksi 010 558 4912

Orivesi, Keskustie 32,

puh. 010 558 414, faksi 010 558 4914

Parkano, Keskuskatu 5,

puh. 010 558 417, faksi 010 558 4917

Pietarsaari, Asematie 1,

puh. 010 558 431, faksi 010 558 4931

Riihimäki, Keskuskatu 20,

puh. 010 558 218, faksi 010 558 2918

Saarijärvi, Paavontie 31,

puh. 010 558 436, faksi 010 558 4936

Seinäjoki, Kauppakatu 1,

puh. 010 558 426, faksi 010 558 4926

Vaasa, Hovioik.puistikko 19,

puh. 010 558 425, faksi 010 558 4925

Valkeakoski, Keskusaukio 3,

puh. 010 558 413, faksi 010 558 4913

Vammala, Puistokatu 18,

puh. 010 558 418, faksi 010 558 4918

Viitasaari, Rantatie 9,

puh. 010 558 435, faksi 010 558 4935

Virrat, Virtantie 33,

puh. 010 558 416, faksi 010 558 4916

Äänekoski, Torikatu 5,

puh. 010 558 434, faksi 010 558 4934

ITÄINEN ALUEYKSIKKÖ

Lahti, Vapaudenkatu 12,

puh. 010 558 510, faksi 010 558 5910

Anjalankoski, Jokipellontie 12,

puh. 010 558 513, faksi 010 558 5913

Hamina, Sibeliuskatu 32,

puh. 010 558 514, faksi 010 558 5914

Heinola, Torikatu 6,

puh. 010 558 511, faksi 010 558 5911

Iisalmi, Pohjolankatu 8,

puh. 010 558 538, faksi 010 558 5938

Imatra, Einonkatu 3,

puh. 010 558 517, faksi 010 558 5917

Joensuu, Siltakatu 20,

puh. 010 558 535, faksi 010 558 5935

Kitee, Kiteentie 4,

puh. 010 558 534, faksi 010 558 5934

Kotka, Kirkkokatu 8,

puh. 010 558 515, faksi 010 558 5915

Kouvola, Kauppamiehenkatu 4,

puh. 010 558 512, faksi 010 558 5912

Kuopio, Asemakatu 22-24,

puh. 010 558 530, faksi 010 558 5930

Lappeenranta, Toikankatu 4,

puh. 010 558 516, faksi 010 558 5916 011

Lieksa, Moisionkatu 2,

puh. 010 558 536, faksi 010 558 5936

Mikkeli, Porrassalmenkatu 29,

puh. 010 558 520, faksi 010 558 5920

Nurmes, Kauppatori 3,

puh. 010 558 537, faksi 010 558 5937

Pieksämäki, Keskuskatu 17-19,

puh. 010 558 532, faksi 010 558 5932

Savonlinna, Olavinkatu 53,

puh. 010 558 519, faksi 010 558 5919

Suonenjoki, Rautalamminatie 14,

puh. 010 558 531, faksi 010 558 5931

Varkaus, Kauppakatu 26,

puh. 010 558 533, faksi 010 558 5933

POHJOINEN ALUEYKSIKKÖ

Oulu, Kirkkokatu 33,

puh. 010 558 610, faksi 010 558 6910

Kajaani, Lönnrotinkatu 18,

puh. 010 558 613, faksi 010 558 6913

Kemi, Valtakatu 11-13,

puh. 010 558 621, faksi 010 558 6921

Kemijärvi, Vapaudenkatu 8,

puh. 010 558 623, faksi 010 558 6923

Kuusamo, Kirkantie 18,

puh. 010 558 614, faksi 010 558 6914

Raahe, Sovionkatu 10,

puh. 010 558 611, faksi 010 558 6911

Rovaniemi, Valtakatu 16,

puh. 010 558 620, faksi 010 558 6920

Sodankylä, Unarintie 13,

puh. 010 558 624, faksi 010 558 6924

Tornio, Lukiokatu 12,

puh. 010 558 622, faksi 010 558 6922

Ylivieska, Asemakatu 12,

puh. 010 558 612, faksi 010 558 6912

Luettelo sisältää Pohjola-yhtiöiden konttorit ja asiakastoimistot. Lisäksi Pohjola palvelee kaikissa posteissa koko maassa.

Ulkomailla

Pääkonttori
Pohjola-yhtiöt
Lapinmäentie 1
FIN-00013 Pohjola
Henki- ja eläkevakuutus
Puh. +358-0-559 3180
Vahinkovakuutus
Puh. +358-10-559 2620
Faksi +358-10-559 2434
Internet-osoite: <http://www.pohjola.fi>

PALVELUKONTTORIT

Benelux-maat

Skandia Verzekeringsmaatschappij
Boompjes 410
NL-3011 XZ Rotterdam
The Netherlands
Puh. +31-10-411 0255
Faksi +31-10- 413 7799

Espanja

Royal Insurance (Global) Ltd
Calle San Eusebio 29-31
08006 Barcelona, Spain
Puh. +34-3-415 5660
Faksi +34-3-415 5996

Filippiinit

Royal International Insurance
Holdings Ltd
P.O. Box 1177 MCC, Makati 3117
Metro Manila, The Philippines
Puh. +63-2-818 7126
Faksi +63-2-818 7198

HongKong

Taikoo Royal Insurance Co. Ltd
32nd Floor, Dorser House
Taikoo Place
979 King's Road, Quarry Bay
Hong Kong
Puh. +852-2968 3000
Faksi +852-2968 5111

Iso-Britannia

Skandia (U.K.) Insurance plc
Nordic Risks,
Skandia House 23 College Hill
London EC4R 2SE
England
Puh. +44-171-220 3630
Faksi +44-171-329 3218

Pohjola Insurance Ltd.
Contact Office
Skandia House
23 College Hill
London EC4R 2 SE
England
Puh. +44-171-220 3731
Faksi +44-171-220 3740

Italia

Royal Servizi Tecnici SRL
Via Cavallotti 13
I-20122 Milan, Italy
Puh. +39-2-7601 3682/7601 3712
Faksi +39-2-7601 3740

Japani

Royal Insurance plc
604 Palace Building
1-1 Marunouchi 1 Chome
Chiyoda-ku
Tokyo 100, Japan
Puh. +81-3-3212 3551
Faksi +81-3-3216 0758

Latvia

Famat - First International Insurance Company
of Latvia
45/47 Elizabetes Street
LV1010 Latvia
Puh. +371-783 0190/783 0191
Faksi +371-783 0192

Pohjois-Amerikka

Nordic Risk Department
Wausau Insurance Companies
1177 Avenue of the Americas
New York, N.Y. 10036-2797
USA
Puh. +1-212-703 0381
Faksi +1-212-703 0385

Nordic Claims Service, Inc.
Tower One, Corporate Drive,
Suite 403
P.O. Box 864 Shelton,
Connecticut 06484-0864, USA
Puh. +1-203-926 8540
Faksi +1-203-929 6682

Portugali

Royal Insurance plc
Rua Castilho 50 1
1200 Lisboa Codex
Portugal
Puh. +351-1-386 3634
Faksi +351-1-386 0178

Ranska

Skandia Insurance Co Ltd
4, rue Cambon
F-75001 Paris, France
Puh. +33-1-4286 0064
Faksi +33-1-4286 0976

Saksa

Skandia Versicherungs AG
Siemenstrasse 9
D-63263 Neu-Isenburg (Frankfurt)
Germany
Puh. +49-6102-710 710
Faksi +49-6102-710 771

Singapore

Royal International
Insurance Holdings Ltd
16 Raffles Quay No 20 - 04/05
Hong Leong Building
Singapore 0104
Puh. +65-220 1188
Faksi +65-225 5527

Venäjä/IVY

General Insurance Company Ltd
16, Ruzovskaya St.
198147 St. Petersburg, Russia
Puh. +7-812-112 7240
Faksi +7-812-316 7077

Ingosstrakh

Salomonkatu 5 C
P.O. Box 218
00101 Helsinki, Finland
Puh. +358-0-694 0511
Faksi +358-0-693 3560

Rossija Insurance Company

3-A, Olminkskogo Pr.
129085 Moscow, Russia
Puh. +7-095-216 7745
Faksi +7-095-216 7771

Viro

Seesam International
Insurance Company Ltd
Kreutzwaldi 2
E0010 Tallinn, Estonia
Puh. +372-6-400 444
Faksi +372-6-312 109

Tietoja osakkeenomistajille

YHTIÖKOKOUS

Vakuutusosakeyhtiö Pohjolan varsinainen yhtiökokous pidetään tiistaina 29.4.1997 klo 16.00 yhtiön pääkonttorissa Lapinmäentie 1, Helsinki. Yhtiökokoukseen pyydetään ilmoittautumaan viimeistään perjantaina 25.4.1997 klo 16.00 joko henkilökohtaisesti osoitteessa Lönnrotinkatu 5, Helsinki, kirjeitse osoitteella Vakuutusosakeyhtiö Pohjola, osakkeenomistajat, PL 1068, 00101 Helsinki tai puhelimitse numeroihin 010 559 6771 ja 010 559 6796.

OSINGON MAKSU

Hallituksen ehdotuksesta yhtiökokouksen vahvistama osinko maksetaan osakkaalle, joka osingonjaon täsmäytyspäivänä 5.5.1997 on merkittynä osakkeenomistajaksi Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään omistajaluetteloon. Osingon maksupäivä on 9.5.1997.

Osakkeenomistajille, jotka eivät ole siirtäneet osakekirjojaan arvo-osuusjärjestelmään osingonjaon täsmäytyspäivään mennessä, osinko maksetaan osakkeiden arvo-osuusjärjestelmään siirtämisen jälkeen.

PÖRSSIT

Vakuutusosakeyhtiö Pohjolan A- ja B-osake noteerataan Helsingin Arvopaperipörssissä (vuodesta 1912) ja B-osake Lontoon Arvopaperipörssin yhteydessä toimivassa SEAQ-järjestelmässä.

TALOUDELLINEN INFORMAATIO

Pohjola julkaisee suomeksi ja englanniksi vuosikertomuksen huhtikuussa ja puolivuosisikatsauksen elokuussa.

Tilinpäätöstiedote 1996	12.3.1997
Vuosikertomus 1996	22.4.1997
Osavuosisikatsaus 1.1.-30.6.1997	21.8.1997

Jäljennös alkuperäisestä allekirjoitetusta tilinpäätöksestä on saatavissa yhtiön pääkonttorista, puh. 010 559 3032.

YHTEYSTIEDOT

Lapinmäentie 1, 00300 Helsinki

Postiosoite 00013 Pohjola

Lönnrotinkatu 5, 00120 Helsinki

Postiosoite PL 1068, 00101 Helsinki

Puh. 010 559 11

Internet <http://www.pohjola.fi>

Tiedotusosasto

Puh. 010 559 2867, faksi 010 559 3590

Sijoittajasuhteet

Puh. 010 559 2500, faksi 010 559 3365

Vuosikertomuksia ja osavuosisikatsauksia voi tilata

puh. 010 559 2867, faksi 010 559 3590 (suomi)

ja 010 559 2884, faksi 010 559 3570 (englanti).

Pyydämme ystävällisesti osakkeenomistajia tekemään osoitteenmuutoksensa joko pankkiin tai Osakekeskusrekisteriin arvo-osuustilin sijainnista riippuen.

Kuvien yhteydessä olevat tekstit on poimittu Hannu Tarmion toimittamasta Elämän viisauden kirjasta luvusta Työ, WSOY 1990.

POHJOLA-YHTIÖT

*POHJOLA SUOMI-SALAMA EUROOPPALAINEN
ILMARINEN*